

BESCHIKKING

Wet Natuurbescherming - ontheffing soorten ruimtelijke ontwikkeling

Aanvrager	Gemeente Deventer
Aangevraagde activiteiten :	SMP 4 deelgebieden Gemeente Deventer
Datum ontvangst aanvraag :	01.12.2022
Locatie :	4 deelgebieden gem. Deventer
Datum beschikking :	03.07.2023
Kenmerk :	D2023-02-000636
Zaaknummer :	2022-016362

Deze beschikking is als volgt opgebouwd:

A.	BESLUIT ONTHEFFING SOORTEN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	4
A.1	Aanvraag	4
A.2	Besluit	4
A.3	Ondertekening en verzending	5
A.4	Niet mee eens?	6
B.	VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT	7
B.1	Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag	7
B.2	Algemeen	7
B.3	Specifieke voorschriften	8
B.4	Werkzaamheden van particulieren binnen SMP	8
B.5	Werkzaamheden van niet-particulieren en particulieren binnen een beschermingszone	9
B.6	Maatregelen	10
B.7	Ecologisch logboek en jaarlijkse rapportage	13
B.8	Overige zaken	14
C.	OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT	15
C.1	BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER	15
C.1.1	Bevoegdheid	15
C.1.1.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	15
C.1.2	Procedure	15
C.1.2.1	Overeenstemming andere provincie	15
C.1.2.2	Adviesverzoek aan gemeente	15
C.1.2.3	Relevante overige besluiten	15
C.1.3	Toetsingskader soorten	16
C.1.3.1	Wettelijke regels	16
C.1.3.2	Provinciaal beleid	16
C.2	WEERGAVE VAN DE FEITEN	17
C.2.1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	17
C.2.1.1	Omschrijving van het project / activiteiten	17
C.2.2	Doel van het project	18
C.2.3	Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	19
C.2.4	Periode	19
C.2.5	Onderliggende documenten	20
C.2.6	Aanvullende gegevens	20
C.3	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	20
C.3.1	Inhoudelijke beoordeling	20

C.3.1.1	Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek.....	20
C.3.1.2	Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding.....	24
C.3.1.3	Beschrijving noodzaak ontheffing.....	37
C.3.1.4	Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging.....	37
C.3.1.5	Wettelijk belang van het project.....	37
C.3.1.6	Toetsing aan overige vereisten.....	39
C.3.1.7	Zorgplicht blijft altijd gelden.....	39
D.	SLOTCONCLUSIE.....	39

A. BESLUIT ONTHEFFING SOORTEN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

A.1 Aanvraag

Het adviesbureau Ecogroen B.V. heeft, namens uw organisatie gemeente Deventer, een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb - soorten) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 1 december 2022² ontvangen en geregistreerd onder kenmerk 2022-016362.

De aanvraag heeft u tussentijds gewijzigd³. Deze gewijzigde aanvraag is het uitgangspunt voor deze ontheffing.

De aanvraag is gedaan vanwege een planmatige aanpak van de renovatie van woningen inclusief sloop en nieuwbouw op basis van een *Soorten Management Plan* in de 4 deelgebieden Zandweerd, Borgele, Ludgeruskwartier en Bathmen in Deventer. Bijgaand geven wij ons besluit weer.

A.2 Besluit

Wij besluiten u een ontheffing⁴ te verlenen van verbodsbepalingen voor soorten van de Vogelrichtlijn, van de Habitatrichtlijn en nationaal beschermde soorten. In het bijzonder gaat het om de verboden: Nesten en rustplaatsen van *gierzwaluw*, *huismus* en *huiszwaluw* opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten van vogels weg te nemen⁵, om het verbod om *gewone dwergvleermuis*, *gewone grootoorvleermuis*, *kleine dwergvleermuis*, *laatvlieger*, *meervleermuis*, *ruige dwergvleermuis* en *tweekleurige vleermuis* opzettelijk te verstoren⁶ en voortplantingsplaatsen of rustplaatsen daarvan te beschadigen of te vernielen⁷, om het verbod vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van *steenmarter* en *egel* opzettelijk te beschadigen of te vernielen⁸.

Deze ontheffing heeft betrekking op een planmatige aanpak van de renovatie van woningen inclusief sloop (en daarbij horende vervangende nieuwbouw) op basis van een Soorten Management Plan in de 4 deelgebieden Zandweerd, Borgele, Ludgeruskwartier en Bathmen in Deventer (zie figuur 1 van deze ontheffing voor begrenzing). Het SMP en de ontheffing hebben betrekking op alle woningen binnen deze deelgebieden, ongeachte eigenaar.

Wij verlenen u geen ontheffing van het verbod om gierzwaluw, huismus, huiszwaluw opzettelijk te verstoren. Dit, omdat u voldoende voorzorgsmaatregelen neemt, waardoor op basis van artikel 3.1, vijfde lid geen overtreding optreedt van de verbodsbepalingen uit artikel 3.1, vierde lid van de Wet natuurbescherming.

Deze ontheffing treedt in werking een dag na de verzenddatum van dit besluit tot en met 1 augustus 2033.

Wij besluiten dat de voorschriften betreffende mitigerende en compenserende maatregelen van kracht blijven na afloop van de periode van de ontheffing.

Verder besluiten wij dat de volgende stukken/delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van de ontheffing, voor zover niet in strijd met de voorschriften zoals weergegeven in B. Voorschriften bij het besluit.

¹ In het kader van art. 3.3, eerste lid 3.8, eerste lid en art. 3.10, tweede lid, in samenhang met art. 3.8, eerste lid Wnb
² Ons kenmerk D2022-12-000353
³ Ons kenmerk D2023-02-010674
⁴ Op basis art. 3.3, eerste lid 3.8, eerste lid en art. 3.10, tweede lid, in samenhang met art. 3.8, eerste lid Wnb
⁵ Art. 3.1, tweede lid Wnb
⁶ Art. 3.5, tweede lid Wnb
⁷ Art. 3.5, vierde lid Wnb
⁸ Art. 3.10, eerste lid, sub b Wnb

- Ecogroen, 3 mei 2023. SMP Zandweerd, Borgele, Ludgeruskwartier, Bathmen in Deventer. Projectnummer 21-689.

De motivering voor ons besluit is in *C. Overwegingen bij het besluit* weergegeven.

Voorschriften

Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in *B. Voorschriften bij het besluit* weergegeven.

A.3 Ondertekening en verzending

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van gemeente Deventer;
- Ecogroen B.V.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

i.a. Wim Vlieg,
teamleider Handhaving

A.4 Niet mee eens?

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat in onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 3 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, team Juridische Zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via https://regelen.overijssel.nl/Producten_en_diensten/Bezwaar_klacht_informatie_schade/Bezwaar_tegen_beslissing_provincie_Overijssel.
3. Via de e-mail naar klachtenbezwaar@overijssel.nl.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 - 361 55 55.

B. VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

B.1 Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag

Geeft u in de e-mail (overijsselloket@overijssel.nl) naar ons of in een telefoongesprek (038 499 88 99) altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming - soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (D2023-02-000636). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek tot contact bestemd is.

B.2 Algemeen

1. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. De ontheffinghouder kan het gebruik van de ontheffing toestaan aan derden (hierna de: ontheffinggebruiker(s)), waaronder naast de woningbouwverenigingen en marktpartijen ook particuliere gebruikers, en aan in opdracht van de ontheffinggebruikers handelende (rechts-)personen (hierna de: opdrachtnemer(s)).
3. De ontheffinghouder stelt de ontheffinggebruikers en opdrachtnemers op de hoogte van de toepasselijke voorschriften van de ontheffing. Deze ontheffing gebruiker(s) en opdrachtnemer(s) zijn verantwoordelijk voor het gebruik van de ontheffing en de naleving van de voorschriften van de ontheffing waaronder zij is verleend.
4. Tenminste zeven werkdagen voor aanvang van de eerste werkzaamheden volgens deze ontheffing, informeert u ons wie de contactpersoon (SMP-coördinator) binnen de gemeente is voor deze ontheffing, inclusief mobiel nummer en e-mailadres. Wanneer contactgegevens wijzigen, informeert u ons hierover.
5. De ontheffinghouder en/of -gebruiker en/of opdrachtnemer neemt direct contact op met het Overijssel Loket, telefoonnummer 038 499 88 99 als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen. Als het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen niet mogelijk is moeten de activiteiten direct staken. De effecten van de activiteiten voor de aangetroffen soort moet de ontheffinghouder en/of -gebruiker en/of opdrachtnemer in beeld brengen en doorgeven. Daarbij moeten ook de maatregelen worden meegenomen die nodig zijn om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Alleen na toestemming van de provincie mag het werk worden hervat, mogelijk is een wijziging van de ontheffing noodzakelijk.
6. Als de ontheffinghouder het voornemen heeft af te wijken van de uitvoeringsperiode, de voorgeschreven middelen of van de voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan dient hij dit - voorafgaand aan de voorgenomen wijzigingen - ter goedkeuring voor te leggen aan de provincie. Dit is nodig omdat voor deze wijzigingen opnieuw de effecten op de betrokken soorten beoordeeld moet worden. Alleen na schriftelijke toestemming van de provincie hiervoor is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem hiervoor contact op met het bevoegd gezag via een e-mail naar meldpunt@overijssel.nl.

B.3 Specifieke voorschriften

7. De ontheffinghouder informeert schriftelijk/digitaal eigenaren / gebruikers van panden, waarvan de aanwezigheid van kraamverblijven of massawinterverblijven bekend⁹ is, aantoonbaar over deze aanwezigheid. Daarbij wordt aangegeven welke soorten aanwezig zijn en wat de daarmee samenhangende consequenties zijn voor gebruik en mogelijkheden met het pand/panden. De ontheffinghouder houdt een digitaal overzicht bij, en verstrekt dit op verzoek aan de toezichthouder, waarin wordt aangegeven wie zijn geïnformeerd. De ontheffinghouder maakt zones van 200 m rondom kraamverblijven op kaart inzichtelijk als beschermingszone. Binnen deze beschermingszone gelden aanvullende voorwaarden.
8. De ontheffinghouder houdt of laat bijhouden (bijvoorbeeld de door ontheffinghouder aangestelde SMP-coördinator) een administratie bij van het gebruik van de ontheffing op basis van de meldingen / werkprotocollen /ecologisch logboeken (zie voorschrift 36) van de ontheffinggebruikers. Deze administratie is voor onze toezichthouders (digitaal) inzichtelijk. De ontheffinghouder geeft onze toezichthouders tevens (digitaal) inzicht in de door hen beheerde nestelbank, waarin de (vervangende) verblijfplaatsen worden beheerd.

B.4 Werkzaamheden van particulieren binnen SMP

9. Particulieren worden gedefinieerd als personen die eigenaar van een woning zijn en daar zelf ook wonen. Het gaat altijd om één adres. Een bedrijf dat werkzaamheden uitvoeren in opdracht van een particulier, valt ook onder deze categorie. Niet particulieren zijn alle overige gebruikers van de ontheffing.
10. Particuliere gebruikers met te renoveren panden melden hun voornemen werkzaamheden (bijvoorbeeld isolatie, dakkapel, zonnepanelen) uit te voeren bij de ontheffinghouder.
11. De particulieren die voldoen aan de definitie van voorschrift 9 en waarvan het te renoveren adres:

A niet in een beschermingszone valt (voorschrift 7) of waar zich geen kraamverblijven of massawinterverblijven bevinden, nemen bij het uitvoeren van de werkzaamheden compenserende maatregelen volgens Tabel 6.2 van het SMP.

B. wel in een beschermingszone valt (voorschrift 7) of waar zich een kraamverblijf of massawinterverblijf bevinden, is lid A niet van toepassing, deze handelen volgens de werkwijze van voorschrift 15 en verder.

C. in afwijking van lid B geldt ook voor particulieren binnen de beschermingszones lid A, als in een ecologisch werkprotocol voor panden binnen de beschermingszones tijdig wordt voorzien in voldoende verblijfplaatsen voor de kraamfunctie voor vleermuizen, volgens Tabel 6.2 van het SMP voor niet-particulieren.

D. een kraamverblijf of massawinterverblijf aanwezig is, wordt altijd gewerkt volgens de voorschriften vanaf voorschrift 15.
12. In afwijking tot de voorschrift 22 tot en met 32 (natuurvrij maken en ecologische begeleiding), kan een particulier een bedrijf inschakelen dat de training van de provincie 'Natuurinclusief renoveren' heeft gevolgd en daarnaar handelt¹⁰. Bij de standaard isolatiewerkzaamheden maken de provinciaal getrainde isolatiebedrijven de woning van de particulier natuurvrij zonder de inzet van een specifieke ecologisch deskundige. De wijze van natuurvrij maken volgt uit de training en de

⁹ Dit kan zowel verblijfplaatsen betreffen waarvan aanwezigheid bekend is op basis van het basisonderzoek voor het SMP, als aan het SMP ten grondslag liggende literatuur of waarvan anderszins bekend is dat deze aanwezig zijn.

¹⁰ Deze lijst is te vinden via <https://www.natuurvriendelijkisoleren.nl/woningeigenaar/>

'Handreiking De methodiek van het natuurvriendelijk isoleren'¹¹. Als een bedrijf wordt ingezet dat de provinciale training niet heeft gevolgd en niet daarnaar handelt, dan zijn voorschriften 22 t/m 32 wel van toepassing.

13. Na afronding van de werkzaamheden, inclusief de maatregelen volgens voorschrift 11 en 12, meldt de particuliere gebruiker dit bij de ontheffinghouder. Het succesvol nemen van de maatregelen wordt met fotobewijs onderbouwd in de melding.

B.5 Werkzaamheden van niet-particulieren en particulieren binnen een beschermingszone

14. Niet-particuliere gebruikers van de ontheffing melden hun voornemen werkzaamheden uit te voeren bij de ontheffinghouder.
15. Niet-particuliere gebruikers van de ontheffing en particuliere gebruikers van de ontheffing binnen een beschermingszone schakelen een ecologisch deskundige¹² in. Deze ecologisch deskundige voert een inspectie van de bij het project betrokken woningen en overige gebouwen en de omgeving uit. Op basis van de inspectie wordt vastgesteld welke maatregelen genomen kunnen worden, op welke wijze de woningen en overige gebouwen natuurvrij gemaakt worden etc. De ecologisch deskundige betreft de resultaten van de inspectie bij het opstellen van het ecologisch werkprotocol.
16. Voor elk niet-particulier project of particulier project binnen een beschermingszone binnen het SMP wordt een specifiek ecologisch werkprotocol opgesteld, in afstemming met een ecologisch deskundige. Hierin wordt per locatie inzicht gegeven in de wijze waarop volgens het SMP en de voorschriften in deze ontheffing wordt gewerkt. De ontheffinggebruiker of opdrachtnemer stuurt de ontheffinghouder (digitaal) het ecologisch werkprotocol/werkprotocollen. Dit doet de gebruiker tenminste vier weken voor uitvoering van het project. Dit moet minimaal het volgende bevatten:
 - Informatie over het project. Globale beschrijving van het voornemen en locatie (adressen).
 - Opsomming van betrokken partijen en contactgegevens (initiatiefnemer, uitvoerder (namens initiatiefnemer), ecologisch deskundige).
 - Beschrijving van de voorgenomen werkzaamheden,
 - Beschrijving van effecten van de werkzaamheden op beschermde soorten, op basis van de bekende verblijfplaatsen uit het nulonderzoek van het SMP, in combinatie met een inschatting van een ecologisch deskundige op basis van deze gegevens en een fysieke controle (faunacheck) van de betrokken bebouwing buiten (ter plekke),
 - Startdatum, voorgenomen planning van uitvoering en ongeschikt maken, inclusief onderbouwing,
 - Uit te voeren maatregelen om een negatief effect van de werkzaamheden op deze soorten te voorkomen (fysieke maatregelen om verblijfplaatsen toegankelijk te houden, vervangende verblijfplaatsen, hierbij ook de functionele leefomgeving betrekken zoals aanwezigheid foerageergebied en vliegroutes tbv verblijfplaatsen),

¹¹ Bijlage 1 bij het Beleidskader natuurvriendelijk isoleren

¹² De provincie Overijssel verstaat onder een ecologisch deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of
- op HBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soorten herkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aan gesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of bescherming.

- Bijdrage aan versterkende maatregelen om de ecologische plus te kunnen realiseren, in verblijfplaatsen en functionele leefomgeving (bijvoorbeeld foerageergebied, verbindingen),
 - Tijdelijke vervangende verblijfplaatsen of onderbouwing waarom tijdelijke verblijfplaatsen niet noodzakelijk zijn (bijv. op basis van resultaten nestelbank),
 - Indien van toepassing (zie ook voorschrift 7): het onderbouwde plan van aanpak van werkzaamheden bij belangrijke verblijfplaatsen, zoals kraamkolonies van gewone dwergvleermuis en laatvlieger en massa-winterverblijven van de gewone dwergvleermuis.
17. Bij elk project wordt een ecologisch logboek bijgehouden door de ecologisch deskundige (koppeling met voorschrift 15). Uit dit logboek blijkt aantoonbaar op welke wijze, waar en wanneer uitvoering is gegeven aan de voorschriften. Het gaat er daarbij vooral om het registreren van uitvoering, keuzes, afwegingen bij het handelen volgens de voorschriften en hoe wordt omgegaan met onverwachte soorten of situaties. Het logboek is daarnaast bedoeld voor de registratie van mitigerende en compenserende maatregelen, datum van uitvoering e.d.. Het ecologisch logboek is op de werklocatie (digitaal) aanwezig en wordt op verzoek van de toezichthouder direct of in overleg op een later tijdstip aan hem/haar getoond.
18. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de projectlocatie, worden aantoonbaar op de hoogte gesteld van de inhoud van het ecologische werkprotocol door de ontheffinggebruiker en dienen dit na te leven. Het ecologisch werkprotocol én de ontheffing is op de werklocatie (digitaal) aanwezig en wordt op verzoek van de toezichthouder zo spoedig mogelijk, of in overleg met de toezichthouder op een later tijdstip, getoond.
19. Na afronding van de projecten meldt de ontheffing gebruiker de afronding (digitaal) bij de ontheffinghouder, waarbij een eindafschrift van het ecologisch logboek wordt overlegd.

B.6 Maatregelen

20. Tenzij anders is voorgeschreven in specifieke voorschriften, voert u de mitigerende en compenserende maatregelen uit zoals beschreven is hoofdstuk 6 en bijlage 7 van het SMP rapport dat onderdeel is van dit besluit. Het gaat om het rapport 'Ecogroen, 3 mei 2023. SMP Zandweerd, Borgele, Ludgeruskwartier, Bathmen in Deventer. Projectnummer 21-689'.
21. In afwijking en aanvulling op voorschrift 20:
- realiseert u de vleermuisverblijfplaatsen met een vrije hoogte van minimaal 3 m onder de verblijfplaats,
 - bij het geschikt maken van een (bestaande) spouw voor vleermuizen wordt er zorg voor gedragen dat het isolatiemateriaal niet giftig is en geschikt is, of geschikt wordt gemaakt voor vleermuizen.¹³,
 - neemt u in het ecologisch logboek een instemmingsverklaring op van de grondeigenaar op als compenserende en mitigerende maatregelen bij projecten op grond van derden blijvend worden gerealiseerd,
 - bij herstel van voegwerk of de renovatie van schoorstenen behoudt u openingen die geschikt zijn als invliegopening (bijvoorbeeld open stootvoegen). Hierbij is begeleiding door een ecologisch deskundige noodzakelijk,
 - Bij het plaatsen van zonnepanelen een deel van het dakvlak ongemoeid laten, door aan de zijkanten (kopgevels) een strook vrij te laten. Deze rand is tenminste 4 dakpannen breed.

Zorgvuldigheidsvoorschriften en ongeschikt maken

22. De uitvoering van werkzaamheden (renovatie, sloop, verwijderen groen) of het ongeschikt maken van verblijfplaatsen van vleermuissoorten kunnen in de maanden maart/april en/of september/oktober. Kijk voor de precieze periode in de onderstaande tabel. Per betrokken vleermuissoort kunnen ook in een deel van de maanden maart/april en/of september/oktober

¹³ Niet geschikt voor vleermuizen is als het gebruikte isolatiemateriaal te glad is, of juist zodanig dat vleermuizen erin verstrikt kunnen raken. Het geschikt maken kan door het isolatiemateriaal af te dekken met een dunne ruwe plaat (en als het alleen te glad is kan ook gripgaas worden gebruikt).

een verbod gelden op het uitvoeren van werkzaamheden/ongeschikt maken verblijfplaatsen.

Hetzelfde geldt voor nestplekken, voortplantingsplaatsen en/of rustplekken van de weergegeven vogelsoorten, de egel en de steenmarter. In de periodes maart/april en september/oktober beoordeelt een ecologisch deskundige de geschiktheid voor het uitvoeren van het ongeschikt maken en/of werkzaamheden. Afwijkingen in de uitvoering van de weergegeven standaard onderbouwt de ecologisch deskundige in het logboek.

Gewone/ ruige/ kleine dwergvleermuis	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Kraamverblijf												
Winterverblijf												
Zomerverblijf												
Paarverblijf												
Laatvlieger	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Kraamverblijf												
Winterverblijf												
Zomerverblijf												
Paarverblijf												
Meervleermuis	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Kraamverblijf												
Winterverblijf												
Zomerverblijf												
Paarverblijf												
Tweekleurige vleermuis	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Kraamverblijf												
Winterverblijf												
Zomerverblijf												
Paarverblijf												
Huismus en huiswaluw	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Nestplaats												
Gierzwaluw												
Nestplaats												
Egel	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Kraamverblijf												
Winterverblijf												
Steenmarter	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Kraamverblijf												

Rood = geen werkzaamheden uitvoeren die verblijfplaatsen / voortplantingsplaatsen / rustplaatsen beschadigen of vernielen

Groen = werkzaamheden uitvoeren zonder maatregelen als deze binnen een aaneengesloten groene periode afgehandeld kunnen worden.

23. De eigenlijke (renovatie) werkzaamheden mogen in de kwetsbare perioden worden uitgevoerd in afwijking van voorschrift 22 als een gebouw voorafgaand aan de kwetsbare periode ongeschikt (natuurvrij) is gemaakt.
Deze uitzondering geldt niet voor werkzaamheden aan het dak of de spouwmuur aan woningen of overige gebouwen met kraamverblijfplaatsen of (massa)winterverblijven, of binnen 200 meter

afstand van deze gebouwen met genoemde verblijfplaatsen voor vleermuizen (zie voorschrift 7). Werkzaamheden worden dan altijd buiten de kwetsbare perioden uitgevoerd.

24. Het ongeschikt maken van woningen die geschikt zijn voor vleermuizen gebeurt door het afsluiten van openingen met exclusion flaps. Aanvullend is het toegestaan openingen met niet expanderend vulmiddel (rugvulling) dicht te maken als de achterliggende ruimtes onderling verbonden zijn zodat vleermuizen van de exclusion flap gebruik kunnen maken. Indien rugvulling langer dan 2 weken aanwezig is, moeten extra maatregelen worden genomen om te voorkomen dat vogels het materiaal verwijderen. Het ongeschikt maken vindt plaats in een periode waarbij de nachttemperatuur 10 graden Celsius is of hoger. De wijze van ongeschikt maken wordt in het logboek opgenomen, met fotobewijs.
25. Minimaal 5 dagen na het ongeschikt maken voert u een controle uit met behulp van een batdetector. Deze controle voert een ecologisch deskundige uit onder de geschikte nachtelijke weersomstandigheden voor vleermuizen (>10 graden Celsius, wind max 4 Beaufort en maximaal motregen). Een ecologisch deskundige geeft woningen 'vrij' voor werkzaamheden als geen beschermde soort meer aanwezig is. Indien alsnog verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen, dan zijn extra maatregelen nodig om de verblijfplaatsen verder ongeschikt te maken en moet langer worden gewacht. Deze procedure wordt herhaald totdat geen uitvliegende vleermuizen meer waargenomen worden. De renovatiewerkzaamheden mogen pas starten als uit de controle blijkt dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn in de bebouwing.
26. Als werkzaamheden (deels) in het broedseizoen worden uitgevoerd, zorgt u ervoor dat nestplaatsen buiten de kwetsbare perioden ongeschikt worden gemaakt. U doet dit door openingen af te sluiten met spouwborstels, vulmateriaal, fijn gaas of ander geschikt materiaal dat niet door de vogels verwijderd kan worden.
27. Als werkzaamheden aan panden met huiszwaluw (deels) moeten worden uitgevoerd waarbij het noodzakelijk is de nesten te verwijderen, gebeurt dit buiten het broedseizoen. De nesten zelf worden alleen verwijderd als dat voor de uitvoering van de werkzaamheden noodzakelijk is.
28. Bij het verwijderen van lage begroeiing, zoals struiken, bloeiende planten, 'onkruid' in tuinen houden alle gebruikers rekening met de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van de egel (zie tabel in voorschrift 22). Voorafgaand aan het verwijderen van struikgewas voert u een controle uit om na te gaan of daaronder een egel aanwezig is. Deze controle bestaat uit een visuele inspectie van het te verwijderen groen en eventuele holen op aanwezigheid van een egel, eventueel gebruikmakend van hulpmiddelen.
29. Als aaneengesloten, grotere locaties met dichte struiken niet goed te inspecteren zijn (bijvoorbeeld te verwijderen bij vervangende nieuwbouw), dan wordt eerst de bovenste laag van de struiken (ca. 20 centimeter boven de grond) verwijderd, waarbij de onderste 20 cm en de bodem intact blijven. Vervolgens controleert u opnieuw om na te gaan of een egel aanwezig is.
30. Als er in het gesnoeide gebied geen egel aanwezig is, worden de terreindelen direct na de inspectie ontdaan van de struiken en andere begroeiing.
31. Als een egel aanwezig is, dan wordt de verblijfplaats (inclusief een beschermingszone van minimaal 3 meter eromheen) gemarkeerd en gespaard. Als na een nieuwe inspectie blijkt dat de egel uit eigen beweging is vertrokken verwijderd u ook de begroeiing op deze verblijfplaatslocaties.
32. Tijdelijke verblijfplaatsen in de vorm van nestkasten of vleermuiskasten blijven tenminste drie maanden hangen nadat de permanente vervangende verblijfplaatsen voor deze soorten zijn gerealiseerd en het project is afgerond (zie voorschrift 20). Het verwijderen van de tijdelijke kasten mag binnen de looptijd van de ontheffing, zolang dit gebeurt buiten de kwetsbare periode van de voor de verblijfplaats relevante soorten. Voorafgaand

aan het verwijderen van de tijdelijke verblijfplaatsen stelt een ecologisch deskundige vast of de betreffende nestkasten of vleermuiskasten op dat moment niet gebruikt worden. Als deze niet in gebruik zijn mogen de kasten verwijderd worden of ontoegankelijk gemaakt worden.

Monitoring

33. Gedurende de looptijd van deze ontheffing voert u een monitoring uit volgens het monitoringsplan (volgens hoofdstuk 8 van het bij dit besluit horende rapport 'Ecogroen, 3 mei 2023. SMP Zandweerd, Borgele, Ludgeruskwartier, Bathmen in Deventer. Projectnummer 21-689'). De monitoring bestaat uit:
- Elke twee jaar steekproefsgewijs monitoren (visueel inspecteren) van vervangende en nieuwe verblijfplaatsen (nest- en verblijfplaatsen).
 - In jaar 4 en 9 na ontheffingverlening monitoren bekende kraamverblijfplaatsen en massawinterverblijfplaatsen van vleermuizen.
 - In jaar 4 en 9 na ontheffingverlening monitoren nestplaatsen huismus en gierzwaluw.
 - In jaar 4 en 9 na ontheffingverlening monitoring naar egel en steenmarter in combinatie. Deze soorten worden meegenomen tijdens de monitoring naar kraamverblijfplaatsen en massawinterverblijfplaatsen van vleermuizen.
34. U rapporteert de resultaten van de monitoring als onderdeel van de jaarlijkse rapportage en evaluatie (datum zie voorschrift 36).
35. Als uit de monitoringsrapportage of anderszids blijkt dat de getroffen maatregelen niet naar verwachting werken, kunnen aanvullende maatregelen worden opgelegd. Deze aanvullende maatregelen kunnen bestaan uit (verdere) beperkingen in de wijze en moment van uitvoering en de uitwerking van de maatregelen. Maatregelen kunnen onvoldoende zijn bijvoorbeeld als vervangende voorzieningen niet in gebruik worden genomen. De aanpak kan onvoldoende zijn als er ondanks uitvoering van de werkzaamheden en maatregelen volgens SMP een negatieve trend van een betrokken soort in een wijk of kern is ten opzichte van het nulonderzoek uit het SMP.

B.7 Ecologisch logboek en jaarlijkse rapportage

36. Elk jaar stelt u een evaluatierapport op. U stuurt ons deze evaluatie over het voorgaande kalenderjaar op voor 1 februari van het daarop volgende kalenderjaar. De rapportage verstuurt u naar ons via meldpunt@overijssel.nl, onder vermelding van het kenmerk van deze beschikking D2023-02-000636). Deze rapportage bevat minimaal¹⁴:
- Overzichtsrapportage van in kalenderjaar uitgevoerde projecten, effecten op beschermde soorten en in de projecten genomen maatregelen. Hierin onderscheid maken tussen compenserende maatregelen en plus maatregelen, en onderscheid tussen verblijfplaatsen en maatregelen in functionele leefomgeving.
 - Op basis van het overzicht signaleren of er buurten zijn waar relatief zoveel werkzaamheden plaatsvinden, dat aanvullende maatregelen nodig zijn, inclusief beschrijving van deze maatregelen.
 - Overzichtsrapportage van in kalenderjaar buiten projecten genomen verbeteringsmaatregelen, hierin onderscheid maken tussen verblijfplaatsen en maatregelen in functionele leefomgeving.
 - Overzichtsrapportage van wijzigingen in de nestelbank
 - Afschriften ecologische werkprotocollen / meldingen / logboeken van dat kalenderjaar;
 - Rapportage van de uitgevoerde monitoring in kalenderjaar (indien van toepassing)
 - Analyse en beoordeling van de ontwikkeling van staat van instandhouding (analyse monitoring);
 - Analyse en aanbevelingen ten aanzien van de functionaliteit van de mitigerende en compenserende maatregelen (analyse monitoring);
 - Indien op basis van resultaten monitoring noodzakelijk: verbetervoorstellen / bijstelling ten aanzien van implementatie SMP en ontheffing / functionaliteit maatregelen / monitoring etc.

¹⁴ Rapportage van monitoringonderdelen alleen noodzakelijk als in het voorgaande kalenderjaar monitoring is uitgevoerd.

- Specifiek wordt na het 7^e jaar van de gebiedsontheffing beoordeeld of de plus in het aantal verblijfplaatsen wordt gehaald. Indien uit de analyse blijkt dat dit niet het geval is, worden de aanvullende maatregelen opgenomen om het doel wel te kunnen halen. Deze aanvullende maatregelen worden concreet opgenomen in de evaluatierapportage.
37. Aan de hand van de evaluatierapportage sturen wij (indien nodig) de aanpak bij, na overleg met u. Het bijsturen kan onder andere bestaan uit het opleggen van extra maatregelen, wijziging in de fasering van de werkzaamheden, het voorlopig uitstellen van werkzaamheden op een specifieke plek en dergelijke.

B.8 Overige zaken

38. U registreert de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de in de ontheffing betrokken soorten en draagt er zorg voor dat deze in de NNDF worden opgenomen.
39. De werkzaamheden voert u uit in overeenstemming met de hierboven genoemde voorschriften en door of onder begeleiding van een ecologisch deskundige (tenzij in de specifieke voorschriften anders is bepaald).

C. OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

C.1 BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER

C.1.1 Bevoegdheid

C.1.1.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming¹⁵. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen hebben voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

C.1.2 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

C.1.2.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

C.1.2.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer gestuurd met het verzoek om advies. De gemeente is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Zij heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

C.1.2.3 Relevante overige besluiten

Wij wijzen u erop, dat er ook andere besluiten nodig kunnen zijn voordat u de voorgenomen activiteiten uitvoert. Voor zover ons bekend gaat het om de volgende besluiten:

Naam wet en van toepassing zijnde artikel	Bevoegd bestuursorgaan en adres
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, art. 2.1 en/of art. 2.2	Gemeente Deventer
Wet natuurbescherming, onderdeel Natura 2000-gebieden	Provincie Overijssel contactadres: Postbus 10078, 8000 GB Zwolle e-mail: overijsselloket@overijssel.nl

Het plangebied voor de gebiedsontheffing ligt binnen de invloedssfeer van een Natura 2000-gebied. Het is niet uit te sluiten dat de uitvoering van individuele projecten binnen de gebiedsontheffing, effecten hebben op één of meerdere instandhoudingsdoelen van dit gebied en u hiervoor een vergunning nodig heeft (art. 2.7 Wnb). Op basis van de voorliggende aanvraag om ontheffing kunnen wij hierover geen besluit nemen. Als u zekerheid wilt over het wel of niet vergunningplichtig zijn, kunt u hiervoor een

¹⁵ Art. 1.3, eerste lid Besluit natuurbescherming

separate aanvraag bij ons indienen. Voor vragen over deze vergunning Wnb kunt u contact met ons opnemen (Overijssel Loket 038 499 88 99).

C.1.3 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

C.1.3.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming¹⁶ en (soms) de Regeling natuurbescherming¹⁷ zijn voor de toetsing relevant.

C.1.3.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7 Natuur). Hierin zijn onder andere regels met betrekking tot een vrijstelling van bepaalde soorten weergegeven.

In onze Beleidsregel Natuur Overijssel 2017¹⁸ is vastgesteld dat wij kennisdocumenten soorten¹⁹ betrekken bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing op basis van de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb.

C.1.3.2.1 Jaarrond beschermde vogelnesten

Onder invloed van jurisprudentie heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in 2009 lijsten opgesteld van de vogelsoorten, waarvan het nest jaarrond beschermd moet worden. Wij hebben deze lijsten van jaarrond beschermde nesten van vogels in 2017 beleidsarm overgenomen.

Inmiddels is gebleken dat deze landelijke lijsten niet volledig op onze provincie zijn toegespitst. Daarom hebben wij deze lijsten aangepast. Deze nieuwe lijsten zijn tot stand gekomen aan de hand van de meest recente trends en aantallen van broedvogels in Nederland en in Overijssel. Vervolgens is beoordeeld of de soorten in de juiste categorie waren ingedeeld om de soort aan te merken als soort met vast nest respectievelijk soort met jaarrond beschermd functioneel leefgebied.

Wij hebben 2 lijsten vastgesteld, namelijk:

1. Lijst Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten Overijssel.
2. Lijst vogelsoorten met jaarrond beschermd functioneel leefgebied Overijssel.

De nesten c.q. het ecologisch functionele leefgebied van de soorten op de lijsten zijn beschermd.

Bescherming nesten algemeen

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en het uitbroeden van de eieren en voor het grootbrengen van de jongen. Indien de soort nest-indicerend gedrag vertoont, zoals het baltsgedrag en het aanslepen van nestmateriaal tot het moment dat de jongen zelfstandig zijn, is het niet toegestaan het nest te verwijderen of de broedlocatie ongeschikt te maken. Het nest-indicerend gedrag is al onderdeel van het broeden.

Als het gaat om vogelsoorten, waarbij de jongen direct het nest verlaten (nestvlinders), is ook de ruime omgeving van het nest belangrijk. In de context van de Wnb valt onder nest zowel de inhoud als de ecologisch functionele omgeving onder het begrip nest. De omvang van de ecologisch functionele

¹⁶ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

¹⁷ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

¹⁸ Art. 4.2.1 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

¹⁹ Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

omgeving verschilt per vogelsoort. Het betreft de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Onder de verbodsbepaling vallen alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Ook situaties, die het nest op zich niet fysiek aantasten, kunnen onder de verbodsbepalingen vallen. Als er bijvoorbeeld sprake is van aantasting van de ecologisch functionele omgeving, waardoor de broedvogel zijn nestplek permanent verlaat.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Die vogels gebruiken hun nest niet als een vaste rust of verblijfplaats. De meeste nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen²⁰ niet de bescherming van artikel 3.1 van de Wnb.

Jaarrond beschermd nest of leefgebied

Nesten – en/of – het ecologisch functioneel leefgebied van de in deze ontheffing betrokken *gierzwaluw*, *huiskwaluw* en *huismus* zijn jaarrond beschermd. Voor deze soort geldt dat de specifieke voorwaarden voor het broeden en grootbrengen van de jongen niet overal aanwezig zijn. De broedplekken met het ecologisch functionele leefgebied van deze soorten genieten daarom ook buiten het broedseizoen bescherming. Op basis daarvan is bij het verwijderen van (oude) nesten van deze soort altijd een ontheffing nodig. Zonder ontheffing is er sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen.

C.2 WEERGAVE VAN DE FEITEN

C.2.1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

C.2.1.1 Omschrijving van het project / activiteiten

De ontheffing is aangevraagd door de gemeente Deventer. De gemeente werkt bij de verduurzaming van vastgoed in het algemeen, en woningen in het bijzonder, binnen de gehele gemeente samen met:

- Woningcorporaties Woonbedrijf Ieder1, Rentree, Eigenbouw en De Marken;
- De gemeente Deventer voor wat betreft het gemeentelijke vastgoed en de groene en blauwe structuren;
- Projectontwikkelaars en andere vastgoedeigenaren niet zijnde woningcorporaties en de gemeente;
- Particulieren;
- Isolatiebedrijven.

De gemeente kan het gebruik van de ontheffing toestaan aan derden (de zogeheten: ontheffing gebruikers) en aan in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen (de zogeheten: opdrachtnemers). Bovengenoemde woningcorporaties kunnen op die manier gebruik maken van de gebiedsontheffing bij de genoemde werkzaamheden. Daarnaast kunnen projectontwikkelaars, woningverhuurbedrijven, bedrijven, aannemers, VvE's en particulieren gebruik maken van de gebiedsontheffing. Als gebruik wordt gemaakt van de gebiedsontheffing door andere partijen dan de ontheffinghouder, moeten deze partijen voldoen aan de voorschriften uit de gebiedsontheffing.

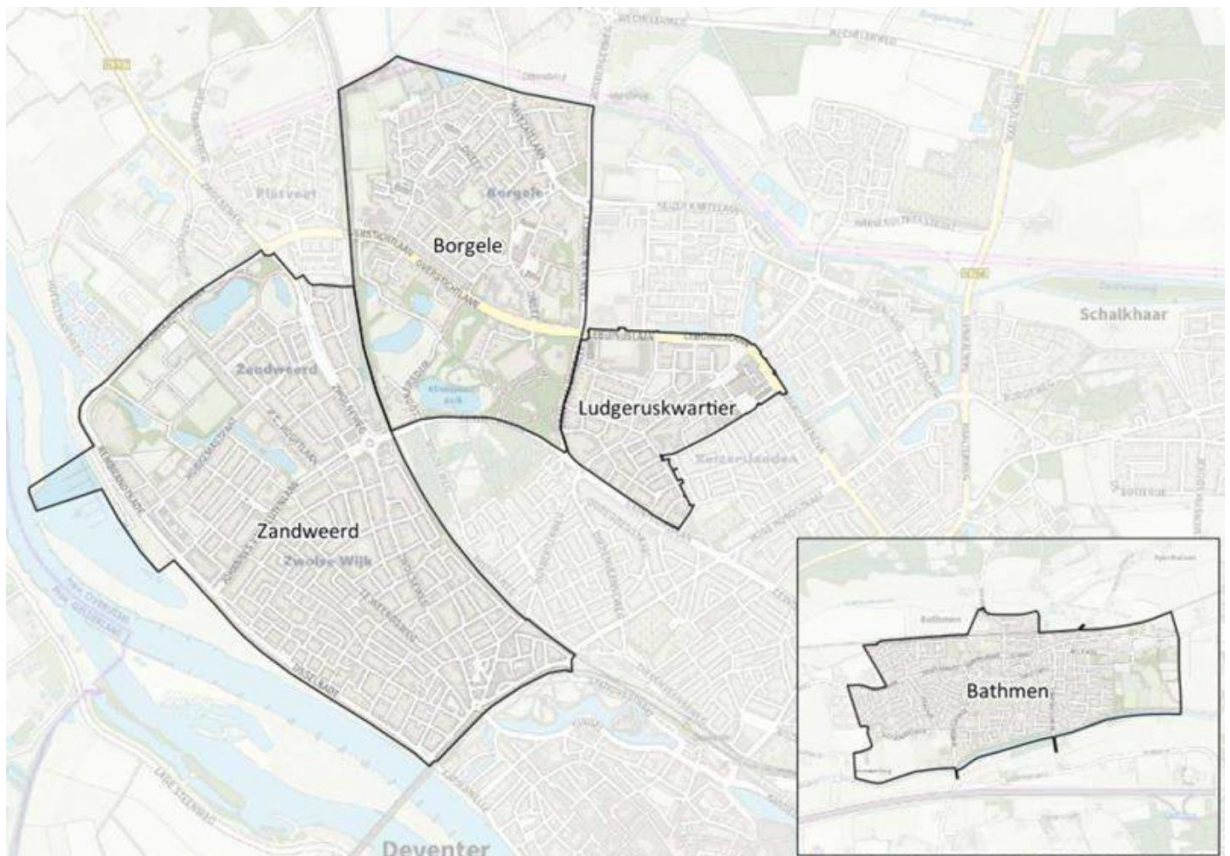
Het SMP en de ontheffingsaanvraag hebben betrekking op tot vier deelgebieden in de bebouwde kom van de gemeente, namelijk de deelgebieden Borgele, Zandweerd, Bathmen en Ludgeruskwartier (zie figuur 1). Overige delen in de bebouwde kom van de gemeente en het buitengebied van de gemeente maken op dit moment geen onderdeel uit van de gebiedsontheffing. In paragraaf 2.2. van het SMP is een uitgebreide omschrijving van de vier deelgebieden opgenomen waarin onder andere ingegaan wordt op type en ouderdom bebouwing, leefgebied voor beschermde soorten in groen en water en verbindingen naar de omgeving.

De aanvraag is bedoeld om diverse werkzaamheden mogelijk te maken. Dit zijn bijna allemaal activiteiten om woningen te verduurzamen. Ook sloop (en daarbij horende nieuwbouw) valt hieronder. Het gaat daarbij onder andere om de volgende typen werkzaamheden:

²⁰ Het broedseizoen start met nest-indicerend gedrag en eindigt als de jongen geen ouderzorg meer nodig hebben. De duur en periode van het broedseizoen verschilt per soort.

- Verwijderen en vervangen van kozijnen;
- Beheer en onderhoud van woningen en overige gebouwen zoals schilderwerk, herstel van voegwerk, schoonmaken en herstel van dakgoten en vervangen van kapotte dakpannen;
- Dak- en spouwmuurisolatie;
- Sloop (en nieuwbouw);
- Herbestemming/ renovatie;
- Verwijderen van asbest;
- Verwijderen en vervangen van gevelbetimmering, boeiboorden en luiken;
- Plaatsen van zonnepanelen;
- Plaatsen dakraam of dakkapel;
- Verwijderen en vervangen van het dak;
- Verwijderen en vervangen van balkons of relingen.
- Renoveren van bergingen en carports
- Renovatie of sloop van schoorstenen.

Bij beheer, onderhoud, renovatie en verduurzaming van woningen blijven de omliggende tuinen en groen meestal onveranderd. Alleen bij sloop en nieuwbouw wordt doorgaans wel alle tuinbeplanting verwijderd.

Figuur 1. Plangebied ontheffing. De ontheffing geldt alleen voor activiteiten binnen dit plangebied.

Bij alle woningen en overige gebouwen waar fysieke ingrepen plaatsvinden wordt rekening gehouden met aanwezige beschermde soorten. Daarnaast wordt standaard natuurinclusief gerenoveerd en verduurzaamd, en worden de huizen daarmee geschikt gemaakt voor toekomstige bewoning van onder andere huismus, huiszwaluw, gierzwaluw en vleermuissoorten.

C.2.2 Doel van het project

De gemeente Deventer moet, net als alle andere gemeenten in Nederland in 2050 aardgasvrij zijn. In 2030 moet de gemeente al op 20% van deze doelstelling zijn. Dit is vastgelegd in het klimaatakkoord en

in de Transitievisie Warmte van Deventer. Een belangrijk onderdeel van de aardgasvrij-strategie is het (beter) isoleren van woningen. De gemeente wil de komende jaren stevig inzetten op isolatieprogramma's voor particulieren, maar niet ten koste van beschermde populaties dieren.

Het doel van dit SMP is het verkrijgen van een gebiedsontheffing Wnb (soortenbescherming) waar de gemeente, particulieren, woningcorporaties en projectontwikkelaars gebruik van kunnen maken voor het verduurzamen van hun woning(-en) in de vier deelgebieden van de gemeente Deventer.

Tevens is het doel van dit SMP het leefgebied van de beschermde soorten dusdanig te versterken, dat ondanks woningverduurzaming, populaties in een gunstige staat van instandhouding blijven en waar mogelijk kunnen groeien. Hiertoe worden belangrijke verblijfplaatsen én ecologische functies en structuren behouden en versterkt.

C.2.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan van de verbodsbepalingen en soorten, zoals opgenomen in tabel 1.

Tabel 1: soorten en verbodsbepalingen

Soort	verbodsbepaling	nesten, rustplaatsen en eieren opzettelijk vernielen of beschadigen ²¹	Opzettelijk verstoren ^{22, 23}	voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen ^{24, 25}
Gierzwaluw	X	X		
Huismus	X	X		
Huiszwaluw	X	X		
Gewone dwergvleermuis			X	X
Gewone grootoorvleermuis			X	X
Kleine dwergvleermuis			X	X
Laatvlieger			X	X
Meervleermuis			X	X
Ruige dwergvleermuis			X	X
Tweekleurige vleermuis			X	X
Steenmarter				X
Egel				X

C.2.4 Periode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 maart 2023 tot en met 1 maart 2033.

²¹ Art. 3.1, tweede lid Wnb

²² Art. 3.1, vierde lid Wnb

²³ Art. 3.5, tweede lid Wnb

²⁴ Art. 3.5, vierde lid Wnb

²⁵ Art. 3.10, eerste lid, sub b Wnb

C.2.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Ecogroen, 3 mei 2023. SMP Zandweerd, Borgele, Ludgeruskwartier, Bathmen in Deventer. Projectnummer 21-689 (eerdere versies zijn vervallen)
- Brief aanvullende informatie

C.2.6 Aanvullende gegevens

Wij hebben uw aanvraag op 1 december 2022 ontvangen. Op 30 januari 2023 en op 3 april 2023 zijn aanvullende gegevens gevraagd. Op basis daarvan hebt u uw aanvraag op 24 februari 2023, 1 en 3 mei en 15 juni 2023 gewijzigd²⁶.

C.3 TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

C.3.1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soorten geen vrijstelling. We betrekken wel de kennisdocument van de aangevraagde soorten bij onze toetsing.

C.3.1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek

Middels bureau- en veldonderzoek is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde soorten. In het rapport 'SMP Zandweerd, Borgele, Ludgeruskwartier, Bathmen in Deventer'²⁷ wordt beschreven hoe dit onderzoek is uitgevoerd.

Om de huidige populatieomvang van gebouwbewonende soorten te bepalen is een nulmeting uitgevoerd in de vier deelgebieden. De nulmeting bestaat uit een literatuuronderzoek en een veldonderzoek. Wij zijn van oordeel dat het onderzoek voldoende is om de aanwezigheid en functie van de verblijfplaatsen ten behoeve van een gebiedsontheffing vast te kunnen stellen. Ten opzichte van de reguliere onderzoekswijze is het opvallendste verschil dat de onderzoeken gedeeltelijk per fiets zijn uitgevoerd.

Bij het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van actuele verspreidingsgegevens afkomstig uit eerdere ecologische onderzoeken in de gemeente, de Nationale Databank Flora en Fauna, verspreidingsatlassen en waarnemingssites. Hierbij zijn ook de resultaten uit het in 2021 in opdracht van provincie Overijssel uitgevoerd uitgevoerde onderzoek naar massa-winterverblijfplaatsen van vleermuizen meegenomen (Olthof & van der Sluis, 2022). Daarnaast zijn via verschillende kaarten van de gemeente en luchtfoto's de belangrijkste groene en blauwe structuren van de gemeente vastgesteld en is beoordeeld welke globale functie deze structuren hebben voor de in de aanvraag meegenomen soorten.

Het veldonderzoek is uitgevoerd in 2022. De bebouwde omgeving in de vier deelgebieden van de gemeente is vlakdekkend geïnventariseerd vanaf de openbare weg (met uitzondering van afgesloten terreinen). Voor het onderzoek zijn de vier deelgebieden opgedeeld in clusters. Elk cluster is in beginsel door één of twee personen geïnventariseerd. Op basis van de daadwerkelijke waarnemingen en expert judgment is de inzet waar nodig aangepast zodat kritische locaties met veel activiteit nauwlettend in de gaten konden worden gehouden. In bijlage 6 van het SMP zijn de gegevens van alle veldbezoeken weergegeven.

De wijze van onderzoek is gebaseerd op de kennisdocumenten en het landelijk vleermuisprotocol en (eerder) door bevoegde gezagen geaccepteerde onderzoeksinspanningen ten behoeve van een SMP. Voor huismus en gierzwaluw is in de onderzoekswijze aangesloten bij de kennisdocument, waarbij voor gierzwaluw twee in plaats van drie bezoeken zijn uitgevoerd. Het onderzoek naar vleermuizen is gebaseerd op het vleermuisprotocol 2021 en heeft zich met name gericht op kraam,- zomer,- en paarverblijfplaatsen. Op basis van de verspreiding van kraam- en massawinterverblijfplaatsen (en wat uit literatuur bekend is over territoriagrootte en verdeling van verblijfplaatsen) is een inschatting gemaakt van de grootte van de populaties in de wijken en de verdeling van zomer- en paarverblijven.

²⁶ Ons kenmerk D2023-02-010674 en D2023-05-000520, D2023-05-000521, D2023-05-002142 en D2023-06-006479
²⁷ Hoofdstuk 3 (methode), pagina 19 tot en met 23 en hoofdstuk 4 (resultaten), pagina 24 tot en met 39

Het onderzoek naar kraam- en zomerverblijfplaatsen van vleermuizen heeft plaatsgevonden door twee avondbezoeken en één ochtendbezoek in de periode van half mei t/m half juli. Kraamverblijfplaatsen zijn in het algemeen gemakkelijk te vinden omdat bij het invliegen in de ochtend langdurig door meerdere (soms vele) dieren gezwerm wordt. Dit is zeer karakteristiek gedrag, waarbij de vleermuizen voordat ze invliegen een soort 'proeflandingen' maken. Dit zwermgedrag kan wel een half uur duren. Hierdoor ontstaat een ophoping van rondvliegende vleermuizen voor de invliegopening, doordat er steeds nieuwe vleermuizen bij komen en hetzelfde gedrag vertonen. Doordat laatvliegers in vergelijking tot andere soorten weinig verblijfplaats-indicerend zwermgedrag vertonen, zijn verblijfplaatsen minder makkelijk op te sporen dan die van bijvoorbeeld gewone dwergvleermuizen. Daarom zijn specifiek twee avondbezoeken uitgevoerd. Tijdens de avondbezoeken is voor zonsondergang ook langs geschikte kopgevels geluisterd naar roepende laatvliegers. Vlak voor het uitvliegen beginnen laatvliegers namelijk vaak te roepen vanuit hun verblijfplaats. Dit geluid is goed op te vangen met behulp van een batdetector. Vastgestelde kraamverblijfplaatsen zijn direct de avond erna bezocht voor uitvliegtellingen waardoor het aantal individuen in een kraamverblijfplaats exact kon worden vastgesteld.

Het onderzoek naar paarverblijfplaatsen en baltsende vleermuizen bestond uit één avondbezoek (in Bathmen 2 maal, al uitgevoerd in 2020) in de periode van half augustus tot en met eind september.

In 2021 zijn de stadskernen van Deventer (inclusief de deelgebieden) onderzocht op aanwezigheid van massawinterverblijfplaatsen van vleermuizen (onderzoek in opdracht van provincie Overijssel, Olthof & van der Sluis, 2022) op basis van middernachtzwermen. Hierbij lag de focus op de overige gebouwen die op voorhand als geschikt zijn beoordeeld voor massawinterverblijfplaats. Dit zijn met name grote omvangrijke gebouwen met een minimale hoogte van 9 meter. Vliegroutes en foerageergebieden zijn op basis van bureauonderzoek aan de hand van groenstructuren in beeld gebracht. Daarnaast is tijdens het veldonderzoek gelet op grote aantallen langsvliegende en foeragerende dieren.

Onderzoek naar nestlocaties van huiszwaluw is uitgevoerd tijdens de huismusinventarisaties en tijdens de avondbezoeken naar gierzwaluw en vleermuizen.

De geschatte populatiegrootte van egel en steenmarter in Deventer is niet vastgesteld. Wel zijn waarnemingen van beide soorten tijdens het vleermuisonderzoek vastgelegd. Daarnaast is de NDFF geraadpleegd om te bepalen of en waar egels en steenmarter voorkomen in de deelgebieden.

De waargenomen verblijfplaatsen zijn op kaart weergegeven in de als bijlage bij het SMP gevoegde kaarten. Het SMP is onderdeel van dit besluit. Hieronder worden de resultaten samengevat. Voor een uitgebreidere beschrijving van het onderzoek en de resultaten wordt verwezen naar hoofdstuk 3 en 4 van het SMP.

Huismus komt verspreid voor in alle deelgebieden en in vrijwel alle onderzochte clusters. Het grootste aantal broedparen bevindt zich in het deelgebied Zandweerd. Broedparen ontbreken alleen daar waar nieuwbouw is (mogelijk nog niet bezet), in hoogbouw of in gebouwen met platte daken en daar waar daken met dakpannen ontbreken (geen nestgelegenheid). Huismussen hebben veel behoefte aan dekking in hun leefgebied, zand om stofbaden te nemen, aanwezigheid foerageergebieden, dichtbij de nesten tot binnen 100-200 m. De dichtheid is lager als er weinig groen is in de omgeving. De meeste nestplaatsen zijn aangetroffen onder de dakpannen boven de dakgoot. De populatiegrootte in de vier deelgebieden totaal wordt ingeschat op minimaal 1164-4074 exemplaren (hoogste aantal als jongen net zijn uitgekomen).

Deelgebied	Aantal nestplaatsen
Zandweerd	255
Borgele	155
Ludgeruskwartier	30
Bathmen	142
Totaal	582

Gierzwaluw komt verspreid voor in alle vier deelgebieden. Nestplaatsen komen vaak geclusterd voor. Het grootste aantal waarnemingen van gierzwaluwnesten is aanwezig in Zandweerd. Ludgeruskwartier lijkt geen belangrijke nestlocatie voor gierzwaluwen. De meeste nestplaatsen zijn aangetroffen onder de kantpannen van kopgevels bij rijtjeswoningen. Echter zijn er ook enkele nesten aangetroffen in gierzwaluwkasten en op andere plekken in woningen. Broedparen ontbreken grotendeels in nieuwbouw (mogelijk nog niet bezet), in hoogbouw of in gebouwen met platte daken en daar waar daken met dakpannen ontbreken (geen nestgelegenheid). Door de wijze van foerageren is de gierzwaluw niet direct afhankelijk van omliggende groenstructuren. De populatiegrootte in de vier deelgebieden wordt ingeschat op minimaal 170-425 exemplaren (hoogste aantal als jongen net zijn uitgekomen).

Deelgebied	Aantal nestplaatsen
Zandweerd	53
Borgele	16
Ludgeruskwartier	1
Bathmen	15
Totaal	85

Huiszwaluw komt alleen in deelgebied Zandweerd veelvuldig voor. De waargenomen nestlocaties zijn voornamelijk geclusterd in twee delen van Zandweerd. De twee clusters bevinden zich rondom de Frans Halsstraat/Avercampstraat en de Lange Zandstraat. Nestplaatsen bevinden zich bijna altijd onder dakgoten, maar bij enkele woningen ook in de nok onder dakoverstekken. In 2022 bestaat de huiszwaluwpopulatie in Zandweerd uit 111 broedparen. De populatiegrootte in Zandweerd wordt ingeschat op minimaal 222-777 exemplaren (hoogste aantal als jongen net zijn uitgekomen). De nestplaatsen van huiszwaluw in Zandweerd bevinden zich bijna allemaal in de directe omgeving van de IJssel. De huiszwaluwen halen modder en klei voor de nestbouw hoogstwaarschijnlijk uit modderpoeltjes en natte oeverdelen rondom de IJssel en in de buurt van hun nestplaats. Daarnaast foerageert huiszwaluw in de wijde omgeving rond de nestplaatsen. Het luchtruim boven en in het buitengebied van Deventer wordt door huiszwaluwen gebruikt als foerageergebied.

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene soort in alle onderzochte deelgebieden en komt in alle kernen in hoge dichtheden voor. Daarnaast zijn in vrijwel alle kernen kraamverblijfplaatsen vastgesteld (op Borgele na). Opvallend is de grote hoeveelheid kraamverblijfplaatsen in Bathmen. Waarschijnlijk gaat het hier grotendeels om dezelfde dieren (kraamkolonie) die gebruik maken van meerdere kraamverblijfplaatsen. De groene en blauwe structuren in de vier deelgebieden worden door gewone dwergvleermuis gebruikt als foerageergebied. Voorwaarde is dat de foerageergebieden goed te bereiken zijn. In de deelgebieden wordt de bebouwing en bomenrijen gebruikt als vliegroute.

Deelgebied	Aantal zomerverblijfplaatsen	Aantal paarverblijfplaatsen en baltsteritoria	Aantal kraamverblijfplaatsen	Aantal winterverblijfplaatsen
Zandweerd	13	65	3	3
Borgele	9	51	-	-
Ludgeruskwartier	19	11	1	2
Bathmen	6	54	10	-
Totaal	47	181	14	5

Van **ruige dwergvleermuis** zijn slechts enkele waarnemingen gedaan in Zandweerd en Borgele (zie bijlage 5 en tabel 4.5). In Ludgeruskwartier en Bathmen is de soort niet aangetroffen. Er zijn enkel paarverblijfplaatsen aangetroffen. De ruige dwergvleermuis gebruikt de groene en blauwe structuren als foerageergebied en vliegroute.

Deelgebied	Aantal zomerverblijfplaatsen	Aantal paarverblijfplaatsen en baltsteritoria	Aantal kraamverblijfplaatsen	Aantal winterverblijfplaatsen
Zandweerd	-	1	-	-
Borgele	-	4	-	-
Ludgeruskwartier	-	-	-	-
Bathmen	-	-	-	-
Totaal	-	5	-	-

Tijdens het onderzoek zijn in alle deelgebieden, met uitzondering van Zandweerd, verblijfplaatsen van **laatvlieger** aangetroffen. Verblijfplaatsen zijn vooral aanwezig in woningen uit 1957 tot en met 1985. Als verblijfplaats wordt hier naar verwachting gebruikt gemaakt van de spouwmuren/ ruimten tussen dakbeschot en dakpannen. Opvallend is dat in Bathmen de meeste zomerverblijfplaatsen aanwezig zijn, maar geen kraamverblijf is gevonden. Mogelijk dat de laatvliegers op een onoverzichtelijk plek een kraamverblijf hebben of dat er een kraamverblijf buiten het onderzoeksgebied aanwezig is. De laatvlieger gebruikt de groene en blauwe structuren als foerageergebied en vliegroute, in windstil weer wordt het open gebied belangrijker.

Deelgebied	Aantal zomerverblijfplaatsen	Aantal paarverblijfplaatsen en baltsteritoria	Aantal kraamverblijfplaatsen	Aantal winterverblijfplaatsen
Zandweerd	-	-	-	-
Borgele	1	1	2	-
Ludgeruskwartier	3	-	1	-
Bathmen	4	-	-	-
Totaal	8	1	3	-

Van **gewone grootoorvleermuis** is slechts één waarneming van een zomerverblijf bekend in Bathmen. De verblijfplaats bevindt zich in een schuur achter op een erf. De groene en blauwe structuren in het buitengebied van Bathmen worden door gewone grootoorvleermuis gebruikt als foerageergebied. De aanwezigheid van gewone grootoorvleermuis in Bathmen heeft vermoedelijk te maken met de ligging ten opzichte dichtbijgelegen bosgebieden ten noorden van Bathmen met relatief veel onverlichte plekken.

Overige soorten vleermuizen. Er zijn in de vier deelgebieden geen verblijfplaatsen vastgesteld van de minder algemeen voorkomende soorten kleine dwergvleermuis, meervleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis. Wel zijn van deze soorten (oudere) waarnemingen bekend. De kleine dwergvleermuis, meervleermuis en tweekleurige vleermuis zijn ook strikt gebouwbewonende soorten. De watervleermuis en rosse vleermuis zijn voornamelijk boombewonende soorten, die hun verblijfplaatsen vooral in de bosrijkere delen in de gemeente Deventer hebben. Incidenteel zijn in Nederland wel verblijfplaatsen van deze soorten bekend in gebouwen en kunstwerken. Hoewel er geen verblijfplaatsen zijn aangetroffen is het niet mogelijk om met zekerheid uit te sluiten dat gebouwbewonende soorten

(kleine dwergvleermuis, meervleermuis en tweekleurige vleermuis) sporadisch gebruik maken van de bebouwing in de deelgebieden. Belangrijke verblijfplaatsen zoals kraamkolonies worden op basis van het onderzoek echter niet verwacht. Mitigerende en compenserende maatregelen ten aanzien van de algemene vleermuissoorten zullen negatieve effecten op kleinere verblijfplaatsen van kleine dwergvleermuis, meervleermuis en tweekleurige vleermuis compenseren, daarnaast zijn de verstoringperiodes vergelijkbaar.

Doordat kleine dwergvleermuis, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en watervleermuis nauwelijks aanwezig zijn in de vier deelgebieden worden de groene en blauwe structuren in de vier deelgebieden waarschijnlijk zeer beperkt gebruikt als foerageergebied door kleine dwergvleermuis, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en watervleermuis. Van Rosse vleermuis zijn wel relatief veel waarnemingen bekend van langsvliegende exemplaren in Bathmen.

Egel is in alle vier de onderzochte deelgebieden, met uitzondering van Ludgeruskwartier, aangetroffen. In Ludgeruskwartier zijn wel diverse recente waarnemingen bekend van egel (NDF, 2022). Daarom kan worden aangenomen dat egel in alle vier de deelgebieden voorkomt. Door het grote aantal verblijfplaatsen dat egel gebruikt, zijn met zekerheid ook verblijfplaatsen van egel te verwachten in dicht groen in tuinen en openbaar groen in/ rond alle onderzochte woningen van de vier deelgebieden.

Deelgebied	Aantal waargenomen exemplaren
Zandweerd	3
Borgele	22
Ludgeruskwartier	-
Bathmen	4
Totaal	29

Er zijn in drie van de vier deelgebieden waarnemingen gedaan van **steenmarters**, het onderzoek is niet vlakdekkend. In Bathmen zijn geen steenmarters waargenomen, maar er zijn de afgelopen 10 jaar wel waarnemingen van steenmarter bekend (NDF, 2022). Verblijfplaatsen van steenmarter zijn echter tijdens het SMP niet vlakdekkend onderzocht. Verwacht wordt dat de steenmarter verspreid over Deventer (met name aan de randen of 'groene rommelhoekjes') verblijfplaatsen heeft.

Deelgebied	Aantal waargenomen exemplaren
Zandweerd	6
Borgele	8
Ludgeruskwartier	1
Bathmen	-
Totaal	15

C.3.1.2 Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding

De mogelijke activiteiten bestaan uit renovatie, onderhoud, sloop en nieuwbouw van woningen en overige gebouwen door diverse initiatiefnemers. Het effect van de werkzaamheden op de aangevraagde soorten is afhankelijk van het type ingreep dat wordt uitgevoerd. Zo heeft het uitvoeren van schilderwerk aan kozijnen minder structurele effecten dan het na isoleren van een open spouw. In hoofdstuk 5 van het SMP is per activiteit beschreven welke negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden kunnen ontstaan. Door de uit te voeren activiteiten zouden – zonder maatregelen en wordt case - alle in paragraaf C.3.1.1 genoemde verblijfplaatsen verloren kunnen gaan of negatief kunnen worden beïnvloed. Zonder mitigerende maatregelen zijn alle ingrepen verstorend en kunnen deze ingrepen een negatief effect hebben op de verblijfplaatsen en daarmee de staat van instandhouding.

Bij alle woningen en overige gebouwen waar fysieke ingrepen zullen plaatsvinden, wordt rekening gehouden met beschermde soorten door deze voorafgaand ongeschikt te maken en vervangende verblijfplaatsen te realiseren. Daarnaast wordt standaard natuurinclusief gerenoveerd waardoor woningen en overige gebouwen (weer) geschikt gemaakt worden voor toekomstige bewoning. Hoewel met

mitigerende maatregelen rekening wordt gehouden met de aanwezigheid van soorten, gaan met name bij sloopactiviteiten en isolatie-ingrepen aan daken en spouwmuren verblijfplaatsen permanent verloren. Maatregelen zijn nodig om de effecten op de soorten te beperken en te compenseren.

Naast de fysieke verblijfplaatsen, is ook de omgeving van belang als voedselbron en leefgebied. De soorten verschillen in de mate waarin zij voor voedsel, routebepaling en ander functies (bv. zandbaden bij huismus) afhankelijk zijn van de omgeving. Bij het nemen van maatregelen wordt rekening gehouden met deze omgeving en mogelijkheden om deze te versterken.

Werkwijze SMP

De voorgestelde mitigerende en compenserende maatregelen, zoals beschreven in de bijlage bij de aanvraag²⁸, zijn voldoende. Met deze maatregelen worden negatieve effecten op de aangevraagde soorten zoveel mogelijk geminimaliseerd. In *B. Voorschriften bij het besluit* zijn de voorgestelde maatregelen vastgelegd. De maatregelen die genomen worden tijdens de uitvoering borgen dat de staat van instandhouding van soorten en lokale populaties in ieder geval niet verslechteren, maar juist verbeteren. Dit gebeurt enerzijds door bij de uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met de aanwezigheid van soorten, het nemen van mitigerende maatregelen, het realiseren van een plus aan verblijfplaatsen voor soorten en hun leefgebied, anderzijds door monitoring, evaluatie en, indien nodig, aanpassing van de maatregelen. Daarnaast zorgen de gehanteerde protocollen en kwaliteitsborging ervoor dat alle mitigerende maatregelen goed worden uitgevoerd en er direct gereageerd kan worden op nieuwe situaties of ontwikkelingen.

De wijze van aanpak (van projecten) binnen het soortenmanagementplan bestaat uit:

- Melding voornemen werkzaamheden bij ontheffinghouder,
- Inschakelen ecologisch deskundige en uitvoering inspectie naar welke maatregelen geschikt zijn voor gebouw,
- Ecologisch werkprotocol,
- Natuurvrij maken en controle,
- Uitvoering renovatie, onderhoud of sloop,
- Melding afronding bij ontheffinghouder en administratieve afhandeling door ontheffinghouder,
- Monitoring.

Organisatie

Beschrijving rol van de ontheffinghouder en andere partijen

De ontheffinghouder (de gemeente Deventer) voert de regie van het SMP en de uitwerking daarvan. De gemeente wil een breed gedragen aanpak waarbij de gemeente de regie neemt op implementatie van het SMP en toeziet op naleving. De gemeente is daarbij actief bezig om naar de deelnemers te communiceren en heeft ook een SMP-coördinator aangesteld, die het aanspreekpunt is en verantwoordelijk is voor alle acties die voortvloeien uit het SMP en waarvoor de gemeente verantwoordelijk is.

Naast de gemeente, kunnen ook andere partijen, waaronder particuliere bewoners, van het SMP en de ontheffing gebruikmaken (gebruikers van ontheffing). Deze partijen zijn binnen hun project, verantwoordelijk voor het volgen van de voorwaarden uit het SMP en het naleven van de voorschriften van de ontheffing. Aan particuliere gebruikers worden minder strenge eisen gesteld voor de werkwijze, en voor uitvoering van (tijdelijke) mitigerende en compenserende maatregelen. Dit is omdat het binnen het beperkte eigendom van een particulier soms moeilijk is deze toe te passen.

Particulieren worden gedefinieerd als personen die eigenaar zijn van een woning en daar zelf ook wonen. Het gaat altijd om één adres. Bedrijven die werkzaamheden uitvoeren in opdracht van één particulier, vallen ook onder deze categorie.

²⁸ Hoofdstuk 6, 7 en 8 pagina 46 tot en met 76

Voor een aantal werkzaamheden is begeleiding noodzakelijk door een ecologisch deskundige. Dit is een persoon die voldoet aan de voorwaarden uit voorschrift 15 en in het veld de uitvoering begeleidt en advies geeft aan de gebruikers. Dit is niet een vaste persoon, maar iemand die onder verantwoordelijkheid van de ontheffinggebruiker moet worden ingezet voor de begeleiding van de werkzaamheden. Bij de melding aan de gemeente moet worden aangegeven wie in het betreffende project de ecologisch deskundig is.

Beschrijving van de nestelbank binnen SMP

De gemeente Deventer beheert binnen het SMP de gerealiseerde tijdelijke en permanente alternatieve verblijfplaatsen in een nestelbank. Dit is een database / GIS-viewer waarin de verblijfplaatsen zijn vastgelegd. Relevante gegevens hierbij zijn bijvoorbeeld

- Initiatiefnemer
- Projectnaam
- Type voorziening
- Datum van plaatsing (en datum van verwijdering bij tijdelijke voorzieningen)
- Doel van plaatsing (compensatie of plusvoorziening)
- In het geval van compensatie wordt ook opgenomen welke bekende verblijfplaats(en) is/zijn verwijderd
- Exacte locatie (bijv. hoogte en adres), incl. relatie met omgevingsfactoren / functioneel leefgebied

Om particulieren tegemoet te komen kan de nestelbank ook gebruikt worden om te controleren en te borgen dat er in de omgeving voldoende (tijdelijke) compenserende maatregelen worden getroffen door niet-particulieren partijen zoals de gemeente, woningcorporaties en projectontwikkelaars. Wij vinden het van belang dat onze toezichthouders ook inzicht hebben in deze nestelbank. Deze voorwaarde hebben wij in voorschrift 8 opgenomen.

Werkwijze voor projecten binnen het SMP

Particulieren, die werkzaamheden aan hun woning willen uitvoeren, melden hun plan voorafgaand bij de gemeente, zodat deze op de hoogte blijft van de uitgevoerde werkzaamheden en genomen maatregelen. Tabel 6.2 van het SMP geeft weer welke maatregelen vervolgens genomen moeten worden. Omdat het bij particulieren altijd gaat om één woning/ adres zijn deze maatregelen beperkt.

Voor particulieren die zich in een beschermingszone bevinden (binnen 200 meter van bekende kraam- en winterverblijfplaatsen van vleermuizen) en hier potentieel versturende werkzaamheden willen uitvoeren geldt maatwerk en hetzelfde stappenplan als bij niet-particulieren. De gemeente geeft dit op kaart aan.

Werkwijze

1. Melding voornemen werkzaamheden bij ontheffinghouder (particulieren en niet-particulieren)

Als een initiatiefnemer gebruik wil maken van het SMP en ontheffing, meldt de ontheffinggebruiker het initiatief aan bij de gemeente. De gemeente adviseert dit startoverleg zo spoedig mogelijk uit te voeren om gerichte maatregelen te kunnen uitvoeren. Speciaal aandachtspunt daarbij is de aanwezigheid van bekende kraamverblijven of winterverblijven of het liggen in een beschermingszone (binnen 200 meter van deze verblijven).

2. Inschakelen ecologisch deskundige en 3. Uitvoering inspectie door de ecooloog (niet-particulieren en particulieren binnen beschermingszone).

De ecologisch deskundige voert een inspectie uit van de in het project betrokken woningen en overige gebouwen en de omgeving. Op basis van het basisonderzoek is bekend welke verblijfplaatsen aanwezig zijn en van welke soorten verblijfplaatsen in de omgeving worden aangetroffen. Door de woningen en overige gebouwen te inspecteren kan aan het licht komen of deze in de omgeving voorkomende soorten ook gebruik van deze gebouwen zouden kunnen maken. De belangrijkste reden om een gebouwinspectie uit te voeren is vast te kunnen stellen welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn en hoe deze uitgevoerd kunnen worden. Hoe kunnen deze woningen het beste natuurvrij gemaakt worden, en welke compenserende maatregelen kunnen (gezien de bouwwijze) in, aan en rondom de woningen en overige gebouwen worden getroffen. Bij grotere projecten kan daarbij ook meer naar de omgeving

worden gekeken. Deze ecologische inspectie kan jaarrond worden uitgevoerd. Afhankelijk van het type ingreep, zijn ook meer of minder maatregelen noodzakelijk.

4. Ecologisch werkprotocol (niet-particulieren en particulieren binnen beschermingszone)

De ecooloog stelt aan de hand van het SMP en de bevindingen van de inspectie en het overleg met de gemeente (SMP coördinator) een ecologisch werk-protocol op met de te treffen compenserende en mitigerende maatregelen. De volgende punten moeten tenminste worden opgenomen in de ecologische werk-protocollen:

- Informatie over het project. Globale beschrijving van het voornemen en locatie (adressen).
- Beschrijving van de voorgenomen werkzaamheden,
- Beschrijving van effecten van de werkzaamheden op beschermde soorten,
- Uit te voeren maatregelen om een negatief effect van de werkzaamheden op deze soorten te voorkomen, inclusief versterkende maatregelen om de plus te kunnen realiseren, in verblijfplaatsen en functionele leefomgeving.
- Eventueel noodzakelijke tijdelijke maatregelen
- Opsomming van betrokken partijen en contactgegevens (initiatiefnemer, uitvoerder (namens initiatiefnemer), ecooloog).
- Planning in relatie tot kwetsbare perioden
- Logboek waarin de uitgevoerde maatregelen genoteerd worden en afgetekend worden door de ecooloog.

Het ecologisch werkprotocol wordt tenminste vier weken voorafgaand aan de werkzaamheden opgestuurd te worden naar de gemeente. Wij vinden het van belang dat onze toezichthouders ook inzicht hebben in de uit te voeren werkzaamheden. Deze voorwaarde hebben wij in voorschrift 9 opgenomen.

5. Natuurvrij maken en controle (particulieren en niet-particulieren)

Voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden is het noodzakelijk om het projectgebied natuurvrij te maken. Welke specifieke methode noodzakelijk is voor het natuurvrij maken is afhankelijk van de bouwwijze, de werkzaamheden en de verblijfplaatsen die door negatief kunnen worden beïnvloed. Voor verblijfplaatsen van vogelsoorten bestaat het ongeschikt maken bijvoorbeeld uit het dichtzetten van openingen met borstels of ander materiaal buiten de broedperiode. Voor vleermuizen bestaat het ongeschikt maken bijvoorbeeld uit het toepassen van exclusion flaps. Zodra de bebouwing natuurvrij is gemaakt wordt door de ecooloog een controle uitgevoerd, bijvoorbeeld aan de hand van een uitvliegcheck of broedvogelcontrole. De specifieke uitwerking is in voorschriften 13, 22-32 beschreven.

6. Uitvoering van renovatie, onderhoud of sloop (particulieren en niet-particulieren)

Zodra vastgesteld is dat het projectgebied natuurvrij is, kunnen de werkzaamheden starten. Tijdens de werkzaamheden worden de permante nest- en verblijfplaatsen gerealiseerd te worden aan de hand van tabel 6.2 in het SMP en de wijze waarop dit in het ecologisch werkprotocol is uitgewerkt.

Tijdelijke voorzieningen (niet-particulieren en particulieren binnen beschermingszone)

Als er tijdelijke voorzieningen nodig zijn, is het wel noodzakelijk deze voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden te treffen. Hierbij moet rekening worden gehouden met een gewenningsperiode zoals in de kennisdocumenten is opgenomen. In veel gevallen is het niet noodzakelijk om tijdelijke voorzieningen te treffen, omdat er (bijvoorbeeld door natuurinclusieve bouw of realisatie van andere projecten in de omgeving) al voldoende alternatieven zijn. De nestelbank biedt daarbij ondersteuning doordat de mogelijke alternatieven hierin inzichtelijk zijn gemaakt.

7. Melding afronding bij ontheffinghouder en administratieve afhandeling door ontheffinghouder (particulieren en niet-particulieren)

Na afronding van de werkzaamheden wordt dit gemeld bij de gemeente. De melding bestaat uit het ecologisch werkprotocol met het ingevulde logboek, voorzien van fotobewijzen over de genomen maatregelen. Dit wordt verwerkt in de nestelbank.

Ongeschikt maken en kwetsbare perioden

Bij alle woningen en overige gebouwen waar fysieke ingrepen plaatsvinden wordt rekening gehouden met aanwezige beschermde soorten. Alleen als op basis van de resultaten van het basisonderzoek en een detailcontrole van de eigenschappen van de bebouwing (faunacheck) geheel is uitgesloten dat er zich verblijfplaatsen van beschermde soorten kunnen bevinden in het gebouw, is het niet noodzakelijk deze voorafgaand ongeschikt te maken (natuurvrij).

Ongeschikt maken vleermuizen

Voorafgaand aan werkzaamheden, die verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen beïnvloeden, wordt gecontroleerd of er potentiële invliegopeningen zijn voor vleermuizen. Deze inspectie vindt plaats bij werkzaamheden die de spouw, dak en andere openingen kunnen beïnvloeden, zoals onder meer:

- het vervangen van kozijnen,
- verwijderen gevelbetimmering,
- dakisolatie,
- spouwmuurisolatie,
- sloop.

Bij het ontbreken van invliegopeningen kunnen werkzaamheden zonder nadere voorwaarden worden uitgevoerd. Als er wel potentiële invliegopeningen aanwezig zijn, dan worden openingen buiten de kwetsbare perioden van vleermuizen dichtgezet met exclusion flaps. Hierdoor kunnen eventuele vleermuizen wel uitvliegen maar niet meer invliegen. Aanvullend kunnen openingen met rugvulling dichtgezet worden, als het aantoonbaar is dat vleermuizen gebruik kunnen maken van openingen met exclusion flaps. De actieve en minst-kwetsbare periode van vleermuizen is voor de meeste soorten maart-april en september-oktober. Deze periodes zijn afhankelijk van de weersomstandigheden en kunnen van jaar tot jaar verschillen.

Het dichtzetten van de openingen wordt minimaal 5 nachten voor de uitvoering van de werkzaamheden uitgevoerd. Deze vijf nachten moeten bestaan uit geschikte vliegomstandigheden voor vleermuizen. Dat wil zeggen dat de nachttemperatuur 10 graden Celsius of hoger is, er weinig wind is en dat er maximaal lichte motregen valt. De werkzaamheden starten pas als de vleermuizen met zekerheid zijn uitgeweken naar een alternatieve verblijfplaats. De ecologisch deskundige voert een controle uit (bijvoorbeeld aan de hand van een uitvliegcheck). Na uitvoeren van de werkzaamheden worden de exclusion flaps en rugvulling verwijderd.

Ongeschikt maken vogelsoorten

Het kan nodig zijn om werkzaamheden in het broedseizoen uit te voeren. Als die invloed hebben op de nestplaatsen van gierzwaluw, huiszwaluw en huismus, dan is het noodzakelijk deze nestplaatsen of ruimten voor nestplaatsen (ruim) voor de broedperiode ongeschikt te maken. Dit kan voor gierzwaluw en huismus door openingen in de goot af te sluiten met spouwborstels, overige openingen af te sluiten met rugvulling en dergelijke.

Als aan het dakoverstek moet worden gewerkt, waar huiszwaluwnesten aanwezig zijn en de werkzaamheden niet kunnen worden uitgevoerd zonder de nesten te verwijderen, worden deze buiten broedseizoen verwijderd. Dakoverstek en gevel worden na verwijdering afgeschermd met een doek om te voorkomen dat in die periode huiszwaluw weer op die plek gaat nestelen.

Ongeschikt maken groen in verband met verblijfplaatsen egel

Als struiken en ruigte worden verwijderd, wordt rekening gehouden met de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van egel.

Voorafgaand aan het verwijderen van struikgewas voert de ecologisch deskundige een controle uit om na te gaan of egels aanwezig zijn. Deze controle bestaat uit een visuele inspectie van de vegetatie en eventuele hopen op aanwezigheid van een egel, eventueel met hulpmiddelen zoals warmtebeeldcamera, een endoscoop en zaklamp. Als locaties met struikgewas niet goed te inspecteren zijn, dan wordt eerst de bovenste laag van struikgewas (ca. 20 centimeter boven de grond) verwijderd, waarbij de onderste

20cm en de bodem intact blijven. Vervolgens voert een ecologisch deskundige een controle uit om na te gaan of egels aanwezig zijn.

Indien uit de inspectie blijkt dat er in het gesnoeide gebied geen egels aanwezig zijn, dan kunnen de terreindelen ontdaan worden van struikgewas en ruigte. Als er wel egels aanwezig zijn, dan worden de verblijfplaatsen van de egels (inclusief een beschermingszone van minimaal 3 meter eromheen) gemarkeerd en gespaard. Pas als blijkt dat egels uit eigen beweging zijn vertrokken - na controle door de ecologisch deskundige- dan kunnen ook de verblijfplaatslocaties verwijderd worden.

Handelingen bij onverwachte soorten

Als bij tijdens de uitvoering van de werkzaamheden overeenkomstig de in het SMP beschreven wijze andere beschermde soorten worden aangetroffen- zoals nesten van broedvogels en verblijfplaatsen van vleermuizen - worden de betreffende werkzaamheden direct gestaakt en wordt direct contact gezocht met de ecologisch deskundige. Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van het SMP en deze ontheffing Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd. Mogelijk is een separate ontheffing of wijziging van de ontheffing noodzakelijk.

Werken onder begeleiding ecologisch deskundige

Werkzaamheden zoals ongeschikt maken van de woningen en overige gebouwen voor beschermde soorten en overige werkzaamheden die rechtstreeks een effect kunnen hebben op verblijfplaatsen en/of individuen van beschermde soorten, worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige. Particulieren mogen hiervan afwijken als ze gebruik maken van de isolatiebedrijven die de training natuurvriendelijk isoleren van de provincie hebben gevolgd en daarnaar handelen. Bij standaard isolatiewerkzaamheden kunnen de getrainde isolatiebedrijven de woning van de particulier natuur vrijmaken (uiteraard met dezelfde richtlijnen als wanneer het om een woning van een woningcorporatie gaat). Mocht een particulier ervoor kiezen om een bedrijf in de hand te nemen die geen training heeft gehad, dan is het noodzakelijk om een ecooloog in te schakelen van een adviesbureau of de gemeente.

Specifieke voorwaarden

Beschermingszones worden inzichtelijk gemaakt door gemeente

De beschermingszone bestaat uit locaties met kraamkolonies en massawinterverblijven van vleermuizen en een zone van 200 m rondom deze locaties. De beschermingszones worden via een GIS applicatie / nestelbank inzichtelijk gemaakt door de gemeente.

Om te voorkomen dat eigenaren van een gebouw, waarin zich een kraam- of (massa)winterverblijfplaats van vleermuizen bevindt, werkzaamheden uitvoeren aan het gebouw zonder rekening te houden met deze verblijfplaats, informeert de gemeente de eigenaren over de aanwezigheid van deze belangrijke verblijfplaatsen, de beperkingen die dit bij werkzaamheden met zich meebrengt en de mogelijkheden (en eventueel ondersteuning) die de gemeente biedt. (voorschrift 7).

Bij herstel van voegwerk van schoorstenen en gevels en ook de renovatie van schoorstenen dienen openingen die als in-vliegopening gebruikt kunnen worden (bijvoorbeeld open stootvoegen) behouden te blijven. Hierbij is begeleiding door een ecologisch deskundige noodzakelijk. (voorschrift 21).

Bij het plaatsen van zonnepanelen is het van belang dat niet het hele dakvlak met zonnepanelen vol ligt. Er moet een deel onbedekt worden gelaten om het klimaat in het dakvlak niet te verstoren. We hebben deze voorwaarde aanvullend in een voorschrift opgenomen. (voorschrift 21).

Bij het geschikt maken van een (bestaande) spouw wordt er zorg voor gedragen dat het isolatiemateriaal geschikt is, of geschikt wordt gemaakt voor vleermuizen. Niet geschikt voor vleermuizen is als het gebruikte isolatiemateriaal te glad is, of juist zodanig dat vleermuizen erin verstrikt kunnen raken. Het geschikt maken kan door het isolatiemateriaal af te dekken met een dunne ruwe plaat (en als het alleen te glad is kan ook gripgaas worden gebruikt). (voorschrift 21).

Als mitigerende en compenserende maatregelen deels op grond van derden moeten worden gerealiseerd (permanente maatregelen), is een instemmingsverklaring nodig. Deze derde partij wordt dan ook een gebruiker van de ontheffing. Hiermee wordt voorkomen dat deze maatregelen kunnen verdwijnen. Het realiseren van maatregelen buiten de eigen eigendommen kan nodig zijn is nodig als binnen een project geen geschikt ruimte gevonden kan worden. (voorschrift 21).

Maatregelen

Uitbreiding verblijfplaatsen (plus)

In het SMP wordt gestreefd naar een toename van 10% van de huidige verblijfplaatsen binnen de ontheffingsperiode van tien jaar. Dit aantal is gebaseerd op de gevonden aantallen tijdens het onderzoek. Per project moet worden gekeken of er een 'plus' kan worden gerealiseerd. Dit is een verantwoordelijkheid van de gemeente Deventer en de woningstichtingen en andere marktpartijen die gebruik maken van het SMP, die in elk werkprotocol terugkomt. Vervanging van verblijfplaatsen die verloren gaan tellen nadrukkelijk niet mee.

In paragraaf 6.6 van het SMP wordt toegelicht op welke wijze en in welke omvang de plus wordt gerealiseerd. Daarbij is niet een tempo aangegeven, omdat dit samenhangt met de vaart waarmee herontwikkeling, renovatie en planmatig onderhoud wordt uitgevoerd. Dit is op dit moment nog niet bekend. Toch is het belangrijk om een ambitie aan te geven, om op deze wijze tegenwicht te bieden aan het min of meer autonome proces van achteruitgang van habitats (verloren gaan van leefgebied door o.a. woningbouw en verstening particuliere tuinen) en afname van de beschikbaarheid van verblijfplaatsen door particuliere renovaties.

Om dit te bereiken realiseren de gemeente en de woningstichtingen of marktpartijen die gebruik maken van het SMP bij ieder project dat ze uitvoeren minimaal 10% extra aan compenserende maatregelen bovenop de beschreven compenserende maatregelen in tabel 6.2. Deze aantallen worden naar boven afgerond. De verwachting is dat de 10% opgave binnen 10 jaar eenvoudig wordt gehaald. Na 7 jaar wordt dit door de woningstichtingen en de gemeente geëvalueerd. Mocht blijken dat na 7 jaar de minimale opgave nog niet is behaald, dan gaan de woningstichtingen en de gemeente buiten lopende en toekomstige projecten om, het resterende deel van de opgave realiseren zodat dit binnen 10 jaar wordt gehaald. Na jaar 7 is er nog voldoende tijd om extra maatregelen te realiseren en een gewenningsperiode aan de soorten te bieden zodat de maatregelen in jaar 9 betrouwbaar gemonitord kunnen worden

Alternatieve verblijfplaatsen

Het uitgangspunt voor de natuurinclusieve SMP aanpak binnen de gemeente Deventer is dat standaard natuurinclusief wordt gebouwd, gerenoveerd en verduurzaamd. Voor zover het mogelijk is worden de huizen geschikt gemaakt voor toekomstige bewoning van huismus, huiszwaluw, gierzwaluw en vleermuissoorten. Dit is ook het geval bij woningen waar in het onderzoek geen verblijfplaatsen zijn aangetroffen. In het geval van (sloop en) nieuwbouw, worden in de nieuwbouwwoningen standaard voorzieningen voor huismus, huiszwaluw, gierzwaluw en vleermuissoorten aangebracht. Voor initiatieven binnen de beschermingszones (<200 meter van bekende kraamkolonies en massawinterverblijfplaatsen) wordt in overleg met de ecooloog en de SMP-coördinator bepaald of maatwerk nodig is.

De minimale eisen voor renovatie, sloop en vervangende nieuwbouw en nieuwbouw zijn opgenomen in tabel 6.2 van het SMP. Deze is zowel van toepassing voor woningen met aangetroffen verblijfplaatsen als woningen zonder verblijfplaatsen.

De eisen waaraan voorzieningen moeten voldoen (bijvoorbeeld dimensies, oriëntaties en materialen) staan toegelicht in bijlage 7. Het gaat daarbij niet alleen om op- of inbouwkasten, maar de genoemde dimensies van verblijfplaatsen kunnen ook worden toegepast in de bebouwing.

Een aantal verblijfplaatsen van beschermde soorten vraagt om speciale aandacht en specifieke maatregelen. Hierbij gaat het om de aanwezigheid van de navolgende verblijfplaatsen:

- kraamkolonies van gewone dwergvleermuis en laatvlieger (en eventuele andere vleermuissoorten);
- massawinterverblijven van gewone dwergvleermuis.

Uitgangspunt bij bovenstaande verblijfplaatsen is het behoud van de huidige verblijfplaatsen. De betrokken ecooloog gaat tijdens het ontwerp- en planningsproces met de aannemer na of het betreffende verblijf kan worden behouden en welke maatwerk maatregelen dit vraagt. Het gaat hier om belangrijke verblijfplaatsen waarbij het verdwijnen een groot effect kan hebben op de lokale populaties en de staat van instandhouding van de soort(en). De praktijk leert dat deze verblijfplaatsen vaak met eenvoudige maatregelen behouden kunnen worden.

Als het niet mogelijk blijkt om de bijzondere verblijfplaats te behouden, zal de ecooloog samen met de ontwerper en aannemer op dezelfde plek in het gebouw meerdere vergelijkbare voorzieningen realiseren en in de directe omgeving (binnen 50 meter), zodat dit binnen het bestaande netwerk valt. Essentieel is het dat de verblijfplaatsen altijd tijdig beschikbaar is voor de functie waar het verloren verblijf voor diende. Het ontwerp en plan voor de uitvoering wordt in het ecologisch logboek vastgelegd en voldoet aan de volgende voorwaarden:

- Geschiktheid van voorgestelde voorzieningen wordt aangetoond op basis van bekende literatuur, monitoringgegevens, eerder verleende ontheffingen of gedocumenteerde eigen waarnemingen. Bijlage 7 van het SMP is daarvoor een belangrijke leidraad.
- Voorzieningen worden in hetzelfde gebouw of in een vergelijkbaar geschikt gebouw binnen 50 meter van de verblijfplaats aangebracht.
- Voorzieningen worden ruim voor aanvang van de werkzaamheden aangebracht, bij voorkeur op zodanige wijze dat de bestaande verblijfplaats en de nieuwe voorzieningen één seizoen tegelijk aanwezig zijn.

Voor massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis geldt dat er altijd maatwerk noodzakelijk is. In het SMP wordt geadviseerd om werkzaamheden aan gebouwen met massawinterverblijfplaatsen twee jaar van tevoren te melden bij de SMP-coördinator.

Voor kraamverblijfplaatsen van laatvliegers geldt dat ze niet mogen worden verstoord, aangetast of vernield. Bij werkzaamheden dient om de verblijfplaatsen heen gewerkt te worden. Waar dat absoluut niet mogelijk is, is maatwerk nodig.

Het ontwerp en plan voor de uitvoering van maatwerk (inclusief experimentele oplossingen) wordt door de betrokken ecologisch begeleider op schrift gesteld, voorgelegd aan de ontheffinghouder en tenminste vier weken voorafgaand aan de uitvoering ter informatie voorgelegd aan het bevoegd gezag (provincie Overijssel). Maatwerk moet in ieder geval voldoen aan de ontwerpprincipes die beschreven staan in bijlage 7 van het SMP. Op deze wijze blijven wij op de hoogte van de uitvoering van werkzaamheden aan belangrijke verblijfplaatsen en blijft dit voor onze toezichthouders inzichtelijk. Als niet aan voorwaarden binnen het SMP en de gebiedsontheffing kan worden voldaan, is een separate ontheffing nodig.

Maatwerk wordt uitsluitend toegepast met goedkeuring van de SMP-coördinator van de gemeente Deventer en de effectiviteit zal worden gemonitord.

Gebruikers van het SMP moeten de kansen benutten die een gebouwontwerp biedt om soorten toe te laten tot delen van het gebouw, anders mag geen gebruik gemaakt worden van SMP en ontheffing. Dit moet voldoen aan de eisen van de relevante soorten, op een wijze die de functionaliteit en het gebruik van het gebouw niet in de weg zit. Deze ambitie geldt voor verschillende functies, zodat niet alleen 'lichtere' functies zoals paarverblijfplaatsen, maar ook 'zwaardere' zoals kraam- en (massa)winterverblijfplaatsen worden gefaciliteerd. En de oplosrichtingen worden niet alleen gezocht in kasten maar ook in bouwinclusieve maatregelen. Dit geldt zowel voor de vervangende verblijfplaatsen als de 'plus'. Ook wordt hierbij naar mogelijkheden gezocht voor verbeteringen van de leefomgeving.

Wij vinden deze benadering een belangrijk onderdeel van het SMP. Voor de naleving daarvan is de gemeente, samen met de andere gebruikers van het SMP verantwoordelijk. Via de SMP coördinator is sturing mogelijk. Om voor onze toezichthouders inzicht in dit proces te houden, zijn de ecologische

werkprotocollen en andere documentatie van de projecten altijd toegankelijk. Daarnaast vragen we om dit als onderdeel van de jaarlijkse rapportage te rapporteren. (Voorschrift 37)

Maatregelen leefgebied

In hoofdstuk 7 van het SMP worden verschillende maatregelen geschetst die kunnen worden genomen om de groene en blauwe structuren te versterken. Dit zijn de groene en blauwe delen van de stad zoals gevormd door parken, bomenrijen, watergangen e.d. De groene (en blauwe) omgeving en structuren in een wijk zijn van belang als functionele leefomgeving voor de gebouwbewonende soorten.

In de ecologische werkprotocollen wordt steeds rekening gehouden met de functionele leefomgeving van (nieuw) te realiseren verblijven. Soorten hebben naast een verblijfplaats leefgebied nodig om te functioneren. Een verblijfplaats is alleen een alternatief, als het leefgebied op orde is en er foerageergebied en verbindingen aanwezig zijn.

Vliegroutes, schuilmogelijkheden en foerageergebieden worden al voorzien in de huidige groenblauwe structuur, die in ieder geval behouden blijft. Maar, er zijn mogelijkheden voor versterking of verbetering van deze elementen. De gemeente Deventer werkt aan een nieuw groen- en blauw-structuurplan. Dat plan is naar verwachting aan het einde van 2023 gereed. Het doel van dit nieuwe structuurplan is het borgen van een goede instandhouding en mogelijk versteviging van de groen-blauwe structuur in de gemeente Deventer. Deze structuurvisie moet het afwegen van keuzes helderder maken. Daarom worden er waarden aan de groene en blauwe structuur gekoppeld (zoals bijvoorbeeld ecologische waarde, klimaatadaptieve waarde of cultuurhistorische waarde). De structuurvisie wordt verankerd in de omgevingsvisie. De klimaatadaptieve waarde en ecologische waarde zijn straks ook met elkaar gekoppeld, zodat klimaat adaptieve ingrepen gelijk ook ecologisch functioneel effect hebben.

De gemeente gebruikt de onderzoeksgegevens die de grondslag vormen voor het SMP mede als basis voor deze nieuwe groenblauwe structuurvisie. Daarbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Als er sprake is van waarnemingen van soorten of verblijfplaatsen vanuit het SMP-onderzoek, is dat de basis waarop in de groen-blauwe structuurvisie wordt aangegeven dat de structuur in de betreffende buurt minimaal behouden, maar het liefst verbeterd wordt vanuit ecologische waarde voor deze soorten. Hierbij zijn vooral de waarnemingen van vleermuizen relevant.
2. In de vervolgonderzoeken voor het gemeentebrede SMP worden ook potentiële locaties van kraamverblijven en winterverblijven opgenomen (oude kerken, hoge gebouwen, nu nog niet bewoond, maar potentieel interessant voor gebouwbewonende soorten). In de groen-blauwe structuur krijgen de bestaande structuren rond deze potentiële locaties een hogere ecologische waarde toegekend, en wordt waar mogelijk de groen en blauwe structuur uitgebreid, met een hoge ecologische waarde.
3. Rondom nieuwe verblijven (ter compensatie van oude verblijfplaatsen) wordt bij plaatsing rekening gehouden met de groen-blauwe structuur en waar nodig extra gecreëerd om het leefgebied te versterken. Als dit niet mogelijk is binnen de nabije locatie wordt gekeken naar alternatieve locaties voor de voorzieningen, waar essentiële functies en structuren wel aanwezig zijn of gecreëerd kunnen worden zodat nieuwe verblijfplaatsen effectief in gebruik kunnen worden genomen.
4. Bij het opstellen van Ecologische werkprotocollen wordt nadrukkelijk gevraagd om ook de kwaliteit van de groen-blauwe structuur mee te nemen en aanbeveling voor verbetering te geven die van belang zijn voor de staat van instandhouding van de soorten.

Als er sprake is van nieuwbouw (aanleg nieuwe woonbuurten/wijken) en daarmee nieuwe verblijven voor vleermuizen, mussen en zwaluwen, wordt in de groen en blauwe hoofdstructuur rekening gehouden met nieuwe vliegroutes naar bestaande grote foerageergebieden.

De ontheffingsaanvraag is (uitgezonderd groen in tuinen rondom woningen en verblijfplaatsen van egel) gericht op verblijfplaatsen in woningen. Bij renovatie blijft de omgeving ongemoeid, en kan dezelfde functie vervullen voor de verblijfplaatsen als voorheen. Bij sloop en nieuwbouw, en bij nieuwbouw is extra

aandacht nodig voor de groene omgeving. Bij het bouwrijp maken wordt alle begroeiing verwijderd. Als nieuwe verblijfplaatsen worden gerealiseerd, is extra aandacht nodig om er voor te zorgen dat de functionele omgeving van deze verblijfplaatsen zodanig is dat deze nieuwe verblijfplaatsen kunnen functioneren. Deze aandacht kan in de ecologische werkprotocollen worden opgenomen. Dit hebben wij in de voorschriften 15-20 verwerkt.

Monitoring

Gedurende de looptijd van deze ontheffing voert u een monitoring uit. Deze monitoring is tweeledig en zal enerzijds bestaan uit het bepalen van de effectiviteit van de mitigerende en compenserende maatregelen en anderzijds uit de monitoring van de staat van instandhouding en aantalsontwikkeling. Vanwege het belang van de monitoring hebben wij dit in de voorschriften opgenomen (voorschriften 34-36). Daarbij moet opgemerkt worden dat afwezigheid van dieren in nieuwe voorzieningen niet direct een bewijs is dat een voorziening voldoet. Andersom is een enkele aanwezigheid niet bepalend voor de effectiviteit van de maatregel.

Om de staat van instandhouding te volgen in de gemeente Deventer is het belangrijk om inzicht te krijgen in het aantal ingrepen dat is uitgevoerd per buurt, de mitigerende maatregelen die zijn toegepast en of daarbij sprake kan zijn geweest van calamiteiten waarbij grotere groepen van dieren (kraam- en (massa)winterverblijfplaatsen) betrokken zijn geweest. Vooral grootschalige projecten in een buurt kunnen grote invloed hebben op de populaties van beschermde soorten. Het is daarom belangrijk dat alle werkzaamheden aan woningen en overige gebouwen en beschermende maatregelen die getroffen worden om schade aan beschermde soorten te voorkomen in kaart worden gebracht. Deze gegevens worden daarom vastgelegd en gevisualiseerd in een openbaar ontsloten GIS-viewer van de gemeente Deventer (nestelbank). In de viewer kan worden aangegeven voor welke soort en functie is gemitigeerd en welke type maatregel is toegepast. De beheerder van de GIS-viewer is de gemeente Deventer.

U geeft aan de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, huismus, gierzwaluw, huiszwaluw actief te monitoren in jaar 4 en 9 na ontheffingverlening. Dit wordt gedaan door (in een aantal veldbezoeken) veldonderzoek uit te voeren. Waarnemingen tijdens dit veldonderzoek van steenmarter en egel worden in combinatie met NDFF waarnemingen gebruikt om de staat van instandhouding van deze soorten te volgen.

Alle aangebrachte voorzieningen worden gecontroleerd. De bewoning van de vervangende nest- en verblijfplaatsen wordt gemonitord door de betreffende voorzieningen visueel aan de binnenzijde te controleren. Ook kan gebruik worden gemaakt van een warmtebeeldcamera om te onderzoeken of een voorziening gebruikt wordt. Omdat het vaak lang duurt voordat voorzieningen door soorten worden gebruikt, worden nieuwe voorzieningen 2 jaar na het plaatsen voor het eerst gemonitord.

Samenvattend bestaat de monitoring uit:

- Monitoren vervangende en nieuwe voorzieningen elke twee jaar door visuele inspectie. De monitoring van de eerste voorzieningen volgt in 2025, daarna afhankelijk van moment van plaatsing.
- Elke vijf jaar monitoren bekende kraamverblijfplaatsen en massawinterverblijfplaatsen van vleermuizen. De eerste monitoring volgt in 2027.
- Elke vijf jaar monitoren nestplaatsen huismus en gierzwaluw. De eerste monitoring volgt in 2027.
- Elke vijf jaar monitoring naar egel en steenmarter in combinatie. Deze soorten worden meegenomen tijdens de monitoring naar kraamverblijfplaatsen en massawinterverblijfplaatsen van vleermuizen.

In de voorschriften is opgenomen dat de resultaten van de monitoring als onderdeel van de jaarlijkse rapportage (over het voorgaande jaar) aan ons worden gerapporteerd. Als het op basis van de monitoringsresultaten noodzakelijk is, worden tevens aanvullende maatregelen of wijzigingen in de werkwijze voorgesteld.

Jaarlijkse rapportage

Jaarlijks stuurt u ons voor 1 maart een evaluatierapport over het voorgaande kalenderjaar. Hierin worden de resultaten van de monitoring opgenomen, wordt een terugkoppeling gegeven over de binnen het SMP

uitgevoerde projecten, afschriften werkprotocollen en logboeken, genomen mitigerende maatregelen en dergelijke. Deze voorwaarde hebben wij in voorschrift 36 opgenomen.

Staat van instandhouding

Voor de staat van instandhouding wordt binnen het SMP uitgegaan van lokaal niveau en specifiek binnen de stedelijke omgeving van de gemeente. Er wordt gekeken naar de functionele leefomgeving van soorten: verblijfplaatsen/nestlocaties plus foerageer- en migratie/vliegroutes. In het algemeen geldt dat de maatregelen die genomen worden tijdens de uitvoering van het SMP borgen dat de staat van instandhouding van de betrokken soorten en lokale populaties niet verslechtert. Dit gebeurt enerzijds door het nemen van mitigerende maatregelen en het realiseren van een plus voor soorten, anderzijds door monitoring, evaluatie en, indien nodig, aanpassing van de maatregelen. Naast het aanbod van verblijfplaatsen in woningen en overige gebouwen wordt er ook voor gezorgd dat soorten in de directe omgeving van hun verblijfplaatsen voedsel kunnen vinden en dat er voldoende mogelijkheden zijn voor de soorten om te schuilen en te migreren (groene en blauwe structuren). De kwaliteit en kwantiteit van groene en blauwe structuren wordt middels diverse maatregelen verbeterd wat bijdraagt aan de draagkracht van een gebied voor soorten. Wanneer gekeken wordt naar de gunstige staat van instandhouding zijn met name soorten als laatvlieger en huismus kwetsbaar. Voor deze soorten is daarom extra aandacht en zijn overcompensatiemaatregelen genomen.

Huisumus

De broedpopulatie van huismus in Nederland wordt geschat op 600.000 en 1.000.000 broedparen. De huismus heeft een sterke afname gehad in Nederland sinds 1990, de laatste jaren is het aantal in stedelijk gebied stabiel. Door de sterke afname in het verleden is de huidige staat van instandhouding desondanks ongunstig (Sovon, 2022).

In 2022 zijn in de vier deelgebieden 582 broedparen vastgesteld. De populatiegrootte in de vier deelgebieden totaal wordt ingeschat op minimaal 1.164-3.492 exemplaren, gebaseerd op twee oudervogels met maximaal 4 jongen. In 2009 zijn de huismussen in Deventer en Bathmen onderzocht door middel van een vlakdekkend onderzoek (Lam, 2009). Met name in Bathmen en Ludgeruskwartier lijkt het erop dat de huismuspopulatie is afgenomen. In Zandweerd en Borgele is deze min of meer gelijk gebleven. Uitgaande van de data die bekend is voor de provincie Overijssel en de data van de MUS tellingen wordt de staat van instandhouding binnen de gemeente Deventer beoordeeld als overeenkomstig de landelijke staat van instandhouding.

Door renovatiewerkzaamheden zouden deze verblijfplaatsen kunnen verdwijnen. Het SMP is erop gericht om ervoor te zorgen dat bij renovatiewerkzaamheden weer voldoende verblijfplaatsen worden gerealiseerd. De ervaring leert dat daken waar dakvervanging plaatsvindt werden in eerdere renovaties ook weer opnieuw gebruikt worden als nestplaats. Daarnaast worden ook woningen voor bewoning geschikt gemaakt waar op dit moment geen broedparen aanwezig zijn. Daarbij wordt ingezet op een toename van de populatie door in aanvulling op de reguliere vervangende compensatie extra nestmogelijkheden te realiseren. Deze extra mogelijkheden worden gerealiseerd verspreid over de vier deelgebieden. Bij het realiseren van deze nestplaatsen wordt rekening gehouden met de juiste plaatsing en nabijheid van functionele leefomgeving. In elk ecologisch werkplan wordt (waar mogelijk) rekening gehouden

De toename van het aantal verblijfplaatsen en functionele leefomgeving, zorgt ervoor dat de lokale staat van instandhouding niet verslechtert maar verbeterd kan worden.

Gierzwaluw

De broedpopulatie van gierzwaluw in Nederland wordt geschat op 45.000-70.000 broedparen (Sovon, 2022). De populatie is min of meer stabiel met schommelingen. De staat van instandhouding van de gierzwaluw als broedvogel in Nederland is matig ongunstig. In 2022 zijn in de vier deelgebieden totaal uit 85 broedparen vastgesteld. De populatiegrootte in de vier deelgebieden wordt ingeschat op minimaal 170-425 exemplaren, gebaseerd op twee oudervogels met maximaal 3 jongen). De lokale staat van instandhouding wordt, net als de landelijke staat van instandhouding als 'matig ongunstig' beoordeeld.

Door renovatiewerkzaamheden zouden deze verblijfplaatsen kunnen verdwijnen. Het SMP is erop gericht om ervoor te zorgen dat bij renovatiewerkzaamheden weer voldoende verblijfplaatsen worden gerealiseerd. Om daarnaast een plus te realiseren, wordt meerdere nieuwe nestlocaties in clusters gerealiseerd. Gierzwaluw is niet afhankelijk van groen in de directe omgeving, de vrije toegang tot de verblijfplaatsen is meer van belang. Verwacht wordt dat door de toename van het aantal verblijfplaatsen, de lokale staat van instandhouding niet verslechtert maar verbeterd kan worden.

Huiszwaluw

De geschatte landelijke broedpopulatie bestaat uit 85.000 tot 120.000 paren (Sovon, 2022). De staat van instandhouding van de huiszwaluw als broedvogel in Nederland is matig ongunstig. In Deventer komt huiszwaluw met name voor in Zandweerd en De Hoven (De Hoven valt buiten SMP). In Zandweerd bestaat de huiszwaluwpopulatie in 2022 uit 111 broedparen. De populatiegrootte in Zandweerd wordt vervolgens ingeschat op 222-777 exemplaren, gebaseerd op twee oudervogels met maximaal 5 jongen). Volgens de gegevens van Sovon laat de populatie huiszwaluw in Overijssel een stijgende lijn zien. De lokale staat van instandhouding wordt, net als de landelijke staat van instandhouding als 'matig ongunstig' beoordeeld.

Door renovatiewerkzaamheden zouden deze verblijfplaatsen kunnen verdwijnen. Het SMP is erop gericht om ervoor te zorgen dat bij renovatiewerkzaamheden weer voldoende verblijfplaatsen worden gerealiseerd. Om daarnaast een plus te realiseren, wordt meerdere nieuwe nestlocaties in clusters gerealiseerd binnen Zandweerd. Nieuwe extra nestplaatsen worden vooral aan (vervangende) nieuwbouw aangebracht. Door de voorzieningen voor huiszwaluw gemakkelijk zijn aan te brengen, wordt verwacht dat de opgave eenvoudig te realiseren is. Verwacht wordt dat door de toename van het aantal verblijfplaatsen, de lokale staat van instandhouding niet verslechtert maar verbeterd kan worden.

Gewone dwergvleermuis

De landelijke staat van instandhouding werd in 2019 beoordeeld als 'onbekend' (Adams et al. 2020). De reden daarvoor is de druk op verblijfplaatsen door toegenomen renovaties. De gewone dwergvleermuis is landelijk en ook in het onderzoeksgebied de meest algemene vleermuissoort. In de vier onderzochte deelgebieden zijn totaal 247 verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aangetroffen. De lokale staat van instandhouding wordt net als de landelijke staat van instandhouding beoordeeld als onbekend.

Van gewone dwergvleermuis zijn 47 zomerverblijfplaatsen, 181 paarverblijfplaatsen/ baltsterritoria, 14 kraamverblijfplaatsen en 5 winterverblijfplaatsen aanwezig in de vier deelgebieden. Door renovatie kunnen deze verblijven verdwijnen. Het SMP is erop gericht om ervoor te zorgen dat bij renovatiewerkzaamheden weer voldoende verblijfplaatsen worden gerealiseerd. Grotere verblijven (massawinter en kraamverblijven) worden daarbij zoveel mogelijk ongemoeid gelaten of op basis van maatwerk. Daarnaast worden (ten opzichte van vervangende compensatie) extra verblijven gerealiseerd om een toename te kunnen realiseren. Dit is apart uitgewerkt voor kleine verblijfplaatsen en 'grotere' verblijfplaatsen. Een aandachtspunt bij de realisatie van nieuwe verblijven is de functionele leefomgeving (bereikbaarheid en aanwezigheid foerageergebied). Verwacht wordt dat door de toename van het aantal verblijfplaatsen, de lokale staat van instandhouding niet verslechtert maar verbeterd kan worden.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is in ons land een algemeen voorkomende soort. De landelijke staat van instandhouding van ruige dwergvleermuis is beoordeeld als matig ongunstig (Adams et al. 2020). Er is in de deelgebieden een beperkt aantal verblijfplaatsen aangetroffen (5 paarverblijven). De lokale staat van instandhouding wordt net als de landelijke staat van instandhouding beoordeeld als matig ongunstig. Door renovatie kunnen deze verblijven verdwijnen. Het SMP is erop gericht om ervoor te zorgen dat bij renovatiewerkzaamheden weer voldoende verblijfplaatsen worden gerealiseerd. Daarnaast wordt ingezet op een extra realisatie van verblijfplaatsen. Ruige dwergvleermuisen maken voor paarverblijven gebruik van soortgelijke structuren als gewone dwergvleermuis. Verwacht wordt dat door de toename van het aantal verblijfplaatsen, de lokale staat van instandhouding niet verslechtert maar verbeterd kan worden.

Laatvlieger

De landelijke staat van instandhouding van de laatvlieger beoordeeld als 'matig ongunstig' (Adams et al. 2020). Met name renovaties van woningen en overige gebouwen en het gebruik van bestrijdingsmiddelen vormen een bedreiging voor laatvlieger. In Deventer zijn slechts 12 verblijfplaatsen van laatvlieger aangetroffen tijdens het veldonderzoek. De lokale staat van instandhouding wordt, net als de landelijke staat van instandhouding als 'matig ongunstig' beoordeeld.

Door renovatiewerkzaamheden zouden deze verblijfplaatsen kunnen verdwijnen. In het SMP is aangegeven dat kraamverblijven van laatvlieger ontzien moeten worden (er omheen werken). Alleen als dit niet kan, worden in maatwerk alternatieven gerealiseerd. Om een toename te realiseren zijn bouwinclusieve maatregelen voorzien. Per deelgebied wordt uitgegaan van 4 plaatsen (bij voorkeur geclusterd) waarvan het dakbeschot en de spouw toegankelijk(er) gemaakt wordt. Dit kan ook gerealiseerd worden in nieuwbouw. Bij de keuzes voor de locaties wordt ook de (groene) omgeving meegenomen.

Door de zorgvuldige werkwijze worden bestaande belangrijke verblijfplaatsen zo beperkt mogelijk beïnvloed. Daarnaast wordt voorzien in kansrijke alternatieven. De toename van het aantal verblijfplaatsen en functionele leefomgeving, zorgt ervoor dat de lokale staat van instandhouding niet verslechtert maar verbeterd kan worden.

Gewone grootoorvleermuis

De omvang van de Nederlandse populatie is ingeschat op 5.000 tot 9.000 individuen. De landelijke staat van instandhouding wordt beoordeeld als 'matig ongunstig' (Adams et al., 2020). In Deventer (Bathmen) is slechts één verblijfplaats van gewone grootoorvleermuis aangetroffen tijdens het veldonderzoek. De lokale staat van instandhouding wordt, net als de landelijke staat van instandhouding als 'matig ongunstig' beoordeeld.

Bij vervanging van de schuur waarin het verblijf van gewone grootoorvleermuis is aangetroffen, wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van grootoorvleermuis en worden vervangende verblijfplaatsen gerealiseerd. Ten aanzien van verblijfplaatsen is de soort weinig veeleisend. Vleermuiskasten worden veelvuldig gebruikt evenals ruimten onder pannen in woningen en overige gebouwen of betimmering. Met name verlichting is een knelpunt. Verwacht wordt dat door de mitigerende en compenserende maatregelen (voor andere vleermuissoorten) en de toename van het aantal verblijfplaatsen en functionele leefomgeving, de lokale staat van instandhouding niet verslechtert maar verbeterd kan worden.

Kleine dwergvleermuis, meervleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis
Hoewel er geen verblijfplaatsen van kleine dwergvleermuis, meervleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis zijn aangetroffen is het niet mogelijk om met zekerheid uit te sluiten dat gebouwbewonende soorten (kleine dwergvleermuis, meervleermuis en tweekleurige vleermuis) sporadisch gebruik maken van de bebouwing in de deelgebieden. Verwacht wordt dat de mitigerende en compenserende maatregelen ten aanzien van de algemene vleermuissoorten enig negatief op kleinere verblijfplaatsen van kleine dwergvleermuis, meervleermuis en tweekleurige vleermuis compenseren. Hierdoor zal de lokale staat van instandhouding niet worden beïnvloed.

Egel en steenmarter

De landelijke staat van instandhouding van egel is onbekend. In Overijssel is de egel recentelijk van de vrijstellingslijst gehaald omdat de staat van instandhouding onvoldoende vaststaat. In de vier deelgebieden zijn 29 egels waargenomen tijdens de veldbezoeken, maar binnen Deventer zijn veel meer waarnemingen bekend. De lokale staat van instandhouding wordt daarom, net als de landelijke staat van instandhouding als 'onbekend' beoordeeld.

Na vroegere bejaging, herstelt de steenmarter zich sterk. De landelijke staat van instandhouding wordt daarom als 'gunstig' beoordeeld. In de vier deelgebieden zijn 15 steenmarters waargenomen tijdens de veldbezoeken, maar binnen Deventer zijn veel meer waarnemingen van steenmarter bekend. De lokale staat van instandhouding wordt daarom als 'gunstig' beoordeeld.

Hoeveel verblijfplaatsen van egel en steenmarter in de vier deelgebieden aanwezig zijn is niet bekend, maar het is aannemelijk dat deze in alle vier de deelgebieden verspreid aanwezig zijn. Verblijfplaatsen kunnen op allerlei plekken aanwezig zijn zoals in dichte hagen, struiken, takkenrillen en ander openbaar groen of tuinen. Daarnaast kan steenmarter ook verblijfplaatsen hebben in bebouwing.

Werkzaamheden aan bebouwing, bouwrijp maken bij (vervangende) nieuwbouw zorgt voor afname van deze structuren. Hiervoor worden maatregelen getroffen. Om de aanwezigheid te versterken is het van belang in te zetten op robuuste groene structuren. Hierdoor wordt versnippering tussen leefgebieden voorkomen en kan voor genoeg foerageergebied en schuilplekken. Daarnaast worden voor beide soorten speciale egelkasten en steenmarterkasten gerealiseerd als extra stimulans. Verwacht wordt dat deze maatregelen leiden tot een verbetering van de omgeving en een toename van het aantal verblijfplaatsmogelijkheden. Hierdoor zal de lokale staat van instandhouding niet verslechteren maar kan worden verbeterd.

C.3.1.3 Beschrijving noodzaak ontheffing

De voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van de SMP aanpak voor sloop, verduurzaming en onderhoud voor de deelgebieden Zandweerd, Borgele, Ludgeruskwartier en Bathmen in gemeente Deventer leiden tot het vernielen en beschadigen van nesten, rustplaatsen, het wegnemen van nesten van gierzwaluw, huismus en huiszwaluw, het opzettelijk verstoren en het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone grootoorvleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en tweekleurige vleermuis en het opzettelijk beschadigen of vernielen van rustplaatsen van de steenmarter en de egel. Dit is een overtreding van de verbodsartikelen genoemd in artikel 3.1 tweede lid, artikel 3.5 tweede en vierde lid en artikel 3.10, eerste lid sub b van de Wet natuurbescherming. Voor de overtreding van deze verboden heeft u een ontheffing nodig.

U heeft ook ontheffing aangevraagd van het verbod om de gierzwaluw, huismus en huiszwaluw opzettelijk te storen. U neemt echter voldoende maatregelen die voorkomen dat er een effect op de staat van instandhouding optreedt. Op basis van artikel 3.1, vijfde lid is er dan geen overtreding van het in artikel 3.1 vierde lid genoemde verbod op opzettelijk storen en is hiervoor geen ontheffing nodig.

C.3.1.4 Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging

Wij zijn van oordeel dat andere bevredigende oplossingen ontbreken.

Het enige alternatief voor de energietransitie is niets doen, of een tussenvorm 'minder doen'. Dit leidt niet tot het gewenste resultaat van minder energieverbruik. In alle gevallen zullen echter ook bij tijd en wijle renovaties plaats moeten vinden om woningen en overige gebouwen leefbaar te houden en te laten voldoen aan de eisen van deze tijd.

Renovaties kunnen niet elders gerealiseerd worden, omdat elk renovatieproject per definitie locatie gebonden is. Bovendien moeten op alle andere locaties ook vergelijkbare renovaties worden uitgevoerd ten behoeve van de energietransitie.

Uitvoering van vergelijkbare projecten op andere locaties zal ook dezelfde of meer verstoring van dezelfde soorten veroorzaken. Bekend is immers dat vleermuissoorten, huismus en gierzwaluw in vergelijkbare aantallen in andere woningen en overige gebouwen in de steden en dorpen voorkomen.

C.3.1.5 Wettelijk belang van het project

De voorgenomen activiteiten zijn volgens de aanvraag nodig in het kader van de volgende in de wet genoemde belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid en ter bescherming van flora of fauna (vogelsoorten);
- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats en in het belang van de volksgezondheid, de openbare

- veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (vleermuizen)
- aanvullend: in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde, en in het algemeen belang (nationaal beschermde soorten)

Wij zijn van oordeel dat deze wettelijke belangen in de aanvraag voldoende zijn gemotiveerd. Hieronder gaan we kort op de onderbouwing in.

Het energiezuiniger maken van de woningvoorraad en andere bebouwing is een belangrijk actiepunt uit het Energieakkoord van de Rijksoverheid. Een belangrijk doel van het Energieakkoord is het tegengaan van het broeikas-effect, dat leidt tot klimaatverandering. Klimaatverandering kan leiden tot belangrijke gevaren als gevolg van:

- zeespiegelstijging met risico op overstromingen;
- vergroting weersextremen (extreme regenval en langere droogteperiodes);
- beperkingen in zoetwatervoorzieningen;
- toenemend risico op (infectie)ziekten en plagen;
- bedreiging van de energievoorziening.

Door verspilling van fossiele brandstoffen te beperken en duurzamere verwarmingstechnieken mogelijk te maken draagt de energietransitie bij aan het voorkomen of vertragen van klimaatverandering, luchtverontreiniging en de daarmee gepaard gaande gevolgen voor volksgezondheid en openbare veiligheid. Het verduurzamen van de woningen en overige gebouwen in de gemeente Deventer is een onmisbaar onderdeel van de voorgenomen energietransitie. De overstap op hernieuwbare energie is alleen mogelijk als de energiebehoefte voor verwarming drastisch lager wordt. Tegelijkertijd zijn duurzamere verwarmingsmethoden zoals warmtepompen alleen inzetbaar in optimaal geïsoleerde woningen en overige gebouwen. Hiervoor moeten woningen dus véél beter geïsoleerd worden dan nu het geval is. Het gaat daarbij om nieuw te bouwen én bestaande woningen.

Verder verschijnt periodiek een overzicht van milieu gerelateerde gezondheidsklachten bij GGD'en (RIVM rapport 200000004/20132). Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) analyseerde gegevens over de ruim 9.000 meldingen die alle GGD'en in Nederland in 2011 en 2012 hebben geregistreerd. De meeste meldingen zijn afkomstig van bewoners van huurwoningen, maar ook particulieren kunnen last hebben van milieu gerelateerde gezondheidsklachten. Klachten over het binnenmilieu worden vooral toegewezen aan schimmels, asbest, vocht, plaagdieren en gebrekkige ventilatie. Uit de analyse van het RIVM blijkt een consistente associatie tussen vocht in de woning en het voorkomen van luchtwegsymptomen zoals hoesten en piepen. Het is nog onduidelijk of vocht in het binnenmilieu al aanwezige luchtwegaandoeningen (bijvoorbeeld astma of chronische bronchitis) bij mensen alleen verergert of dat vocht deze aandoeningen ook direct kan veroorzaken (www.rivm.nl). Renovatiewerkzaamheden aan woningen en overige bebouwing hebben een positief effect op het binnenklimaat van de bebouwing. Door de spouwmuur en het dak te isoleren ontstaan veel minder vochtproblemen (en schimmel). Hierdoor nemen gezondheidsrisico's af en dient dit het belang van de Volksgezondheid. Als er asbest in de woningen is verwerkt die samen met de renovatie wordt verwijderd, is dit eveneens in het belang van de volksgezondheid.

Door de genoemde werkzaamheden uit te voeren onder de voorwaarden van een SMP en bijbehorende ontheffing Wnb, worden populaties van de betrokken soorten ontzien. Door (bóvenop de gangbare vervangende verblijfplaatsen) ook een 'plus' te genereren wordt gezorgd voor een rijker aanbod aan verblijfplaatsen voor vogels en vleermuizen. Hierbij worden meer maatregelen getroffen dan noodzakelijk vanuit individuele plannen en projecten. Met deze strategie wordt een extra bijdrage geleverd aan de lokale en regionale instandhouding van populaties aan gebouwde soorten. Dit wordt in de toekomst nog versterkt door maatregelen in de groene en blauwe structuur.

Renovatie of vervangende nieuwbouw van woningen is een vorm van ruimtelijke inrichting en het daarop volgend gebruik. De aan energiebesparing gerelateerde belangen zijn ook een algemeen belang.

C.3.1.6 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb²⁹ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging. Wij zien geen aanleiding om aan de gevraagde ontheffing extra voorschriften te verbinden op basis van artikel 1.10, derde lid Wnb.

C.3.1.7 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb³⁰. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

D. SLOTCONCLUSIE

De ontheffing van de verbodsbepalingen kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten zoals weergegeven in tabel 1 wordt niet aangetast.

Wij zijn van oordeel dat voor het doel van het project geen andere bevredigende oplossing is waarbij minder negatieve effecten op de beschermde soort optreden. Daarnaast zijn wij van oordeel dat er een wettelijke belang is om de negatieve effecten op de betrokken soort te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

²⁹ Art. 1.10, derde lid Wnb

³⁰ Art. 1.11, eerste en tweede lid Wnb